

Almira gre v stečaj

Radovljiška Almira je že dalj časa poslovala z izgubo in tudi letos se je le še povečevala. Zaposleni so zaradi tega predlagali stečaj. Bali so se, da bi nadaljevanje proizvodnje z negativnimi rezultati zmanjševalo stečajno maso, iz katere bodo lahko dobili poplačane svoje terjatve (delavcem podjetje dolguje skupaj okoli 800.000 mark). Predsednik Almirine uprave se je za stečaj odločil tudi zaradi nepripravljenosti večjih delničarjev, da bi dokapitalizirali podjetje.

Zaradi stečaja bo moralo na zavod 280 zaposlenih, večinoma delavk. Po predlagani novi organiziranosti Almire pa bi delo obdržalo največ 70 sedaj zaposlenih. Po programu naj bi na Almirinem dvorišču nastalo tudi podjetje Almira look z 38 delavci, poleg tega naj bi neko nemško podjetje najelo del poslovnih prostorov in zaposlilo 24 delavcev.

Lani je bila v Almiri prisilna poravnava, ki je uspela le v finančnem smislu, ni pa rešila ničesar drugega. Težave v tem podjetju so se kopičile že celo desetletje. Nobena sanacija in tudi prodaja odvečnega premoženja ni podjetju dala novega zagona, tudi vlaganj v proizvodnjo ni bilo. Milena Sitar, sekretarka območne organi-



Bodo te delavke še kdaj delale?

zacije ZSSS za Gorenjsko, nam je povedala, da je na zbor delavcev, ko so se odločali o tem, kaj narediti, prišel tudi pravnik Igor Pišek in jim sve-

toval stečaj. Letos so namreč v podjetju mesečno pridelovali po 1,1 milijona mark izgube in s tem počasi jedli svoje podjetje.

Kaj bo s PCP

Sindikalni zaupniki podjetij Kompas MTS in Terme Maribor so ta torek obravnavali probleme v zvezi s preoblikovanjem prostocarinskih prodajaln (PCP). Kot nam je povedala Karmen Leban, sekretarka SGIT Slovenije, ki je organizirala pogovor, se udeleženci niso mogli dogovoriti o aktivnostih sindikata zaradi novega položaja PCP po odločitvi ustavnega sodišča. Zaradi tega so sestanek prekinili in ga sklenili na-

daljevati ta petek. Nanj so povabili tudi ministra za evropske zadeve Igorja Bavčarja, ki je obljubil udeležbo. Na petkovem sestanku bodo sodelovali tudi predstavniki vodstev podjetij, združenja pri GZS in predstavniki ZSSS.

SGiT in ZSSS sta se pred časom zavzela za to, da bi PCP lahko obratovali do konca letošnjega leta in da bi zakon o preoblikovanju vseboval tudi določbe o višini sredstev, ki jih EU daje za reševanje delovnih mest. Lebanova nam je še povedala, da v nekaterih okoljih že potekajo priprave za zbiranje podpisov proti temu zakonu.

Nova kriza v tekstilni in usnjarski industriji

Po besedah Branke Novak, sekretarke Stupisa, te dni v sindikatu ugotavljajo, da bodo v kratkem času verjetno znova izgubili večje število članov. Poleg Almire in Tola, ki sta na poti v stečaj, je zelo negotov tudi položaj v Peku in Bači Podbrdo. V tekstilni tovarni Prebold je sindikatu skupaj s svetom delavcev uspelo vsaj začasno temeljito zmanjšati število presežnih delavcev. Nejasen je tudi položaj v Muri, največjem tekstilnem podjetju v Sloveniji in tudi v Evropi.

Stupis je na zadnji seji ekonomsko-socialnega sveta opozoril ministrstvo za gospodarstvo, da različni programi tega ministrstva ne dajejo sadov. V sindikatu ne vedo, katerim podjetjem naj bi ministrstvo na podlagi strateških programov tudi konkretno pomagalo. Čeprav so predstavniki ministrstva obljubili nove odgovore in tudi pomoč, se v Stupisu po besedah Branke Novak bojijo, da bo vse skupaj prepozno. Potopljenih podjetij pa obuditi skoraj ni mogoče.

Delavci šentjurskega Tola še stavkajo

Stavka v šentjurskem podjetju lahke obutve Tola še traja. Delavke in delavci – okoli 170 jih je – so odločeni stavkati, dokler ne dobijo sklepa o uvedbi stečajnega postopka.

Podatki o dolgovih podjetja so zelo različni, vendar je gotovo, da samo delavcem dolguje več kot 100 milijonov tolarjev. Kolikšna bo stečajna masa, ne ve nihče.

Delavke in delavci Tola vidijo svojo socialno varnost samo še v stečaju. Z dnem njegove uvedbe se bodo lahko prijavili na zavodu za zaposlovanje kot brezposelne osebe. Če bo sodišče stečajni postopek uvedlo še ta teden, bodo delavci morda prva denarna nadomestila za brezposelnost dobili avgusta.

T. K.

Sindikat je udaril po mizi

V TT Prebold pripravljajo obsežno reorganizacijo podjetja, sindikat pa budno pazi, da delavci ne bi bili prizadeti bolj, kot je nujno

V Tekstilni tovarni Prebold, ki bo prihodnje leto praznovala 160-letnico obstoja, si prizadevajo bolj prilagoditi tržnim razmeram. To z drugimi besedami pomeni, da se uprava trudi zmanjšati poslovne stroške, da bi podjetje poslovalo rentabilno in z dobičkom. Pripravila je rebalans plana za letošnje leto in program prestrukturiranja podjetja, v katerem pa je ocenjeno, da bi v prihodnje v tovarni bilo dela le za 396 delavcev ali za skoraj tretjino manj, kot jih je zaposlenih danes.

Obiskali smo predsednika sindikata v TT Prebold Staneta Piška in ga povprašali, kaj o tem meni sindikat in kaj je ukrenil. V tovarni se res pripravljajo obsežne spremembe, vendar bo med trajno presežne uvrščenih le okoli 30 delavcev, je razložil Pišek. Sindikat vodi že drugi mandat, vanj je od 579 zaposlenih včlanjenih 480.

“Prav te dni sindikat in svet delavcev sestankujeta zaradi presežkov delavcev, ki so nujni zaradi slabšega poslovanja,” nam je pripovedoval Stane Pišek. “Lani smo prideli za 800 milijonov tolarjev izgube. Letos smo prve tri mesece poslovali pozitivno, aprila pa smo že spet imeli izgubo, maja je šlo malo bolje. Lastniki menijo, da je skrajni čas za ukrepanje in uprava se je lotila rebalansa plana za letošnje leto in reorganizacije podjetja.”

Kakšno reorganizacijo podjetja si je zamislila uprava?

“V TT Prebold naj bi ostale samo ključne dejavnosti, obrobne pa naj bi se osamosvojile. Obratom naj bi z reorganizacijo omogočili povezovanje s strateškimi partnerji, kajti le dotok svežega kapitala lahko ohrani delovna mesta in omogoči razvoj.”

Osamosvojila se bo kuhinja, kjer je zaposlenih osem ljudi, in to je obrat z največ zaposlenimi, ki naj bi šel na svoje. Samostojni podjetniki naj bi postali naši šoferji. Vodstvo jim obljublja pomoč pri pridobitvi vseh potrebnih dokumentov za samostojno podjetništvo. Lahko bodo tudi še vozili za tovarno. Zaposleni v naših trgovinah, v Sloveniji imamo 14 lastnih in najetih, bi se tudi osamosvojili. Trgovske lokale, ki so naša last, bi jim oddali v najem. Pogovarjali smo se tudi o predilnici, kjer je 40 zaposlenih. Osamosvojila bi se lahko, če bi dobila strateškega partnerja. Uprava ji ga je iskala med slovenskimi predilnicami, vendar so pogovori zastali, ker kandidat zanj trenutno ne potrebuje preje, ki jo izdeluje naša predilnica.

Programa tkanin in nogavic ostaneta v TT Prebold, o tem nikoli ni bilo nobenega dvoma. Zadnja novica pa je, da menda ostane tudi



Stane Pišek: Sindikat in svet delavcev sta ob predlogu reorganizacije upravi prvokrat doslej pokazala zobe in zahtevala dosledno spoštovanje zakonov.

predilnica. V njej so namreč uspešno poskusno pogнали proizvodnjo lanene preje in jo bomo poskusili preusmeriti v za trg zanimiv program. Osamosvojila bi se lahko tudi konfekcija. Poudarja je bila dana vodji tega programa, vendar jo je zavrnila. Res je tudi, da nam konfekcija pride prav, saj se da na ta način marsikatero tkanino, ki bi morda obležala, dodelati in izdelke tržiti. Te izdelke, denimo prtiče s priložnostnimi motivi (novoletnimi ali velikonočnimi), smo celo na veliko izvažali.”

Kaj meni sindikat o reorganizaciji podjetja?

“O tem programu se zdaj pogovarjamo. V tem tednu smo imeli sestanek sveta delavcev, pa izvršni odbor sindikata, tako da smo vse zaposlene seznanili s programom reorganizacije in programom presežnih delavcev. Posvetovali smo se z območno organizacijo sindikata v Celju, kjer so nas opozorili, na kaj je treba biti pri tem programu pozoren. Svetovali so nam, naj se sindikat posveti predvsem vprašanju, kaj bo z delavci ob načrtovani reorganizaciji, ali bodo še imeli delo in kje.”

Razprave so bile zelo žolčne, tako da so meni in predsedniku sveta delavcev v tovarni celo očitali, da sva proti programu.”

Ali je sindikat proti programu reorganizacije podjetja in določanju presežnih delavcev?

“Takole menim: če gre podjetju slabo, je tre-

ba ukrepati. Zato sem za načrtovane spremembe pod pogojem, da se program presežnih delavcev izvaja v skladu z zakonodajo. Da ljudje ne bodo prizadeti bolj, kot je nujno potrebno. In da je storjeno vse, da bi bilo presežnih delavcev čim manj.”

Zakaj je nastala takšna razlika med prvim predlogom in sedanjim številom?

“Prvi predlog je omenjal 180 presežnih delavcev plus tri, ki bodo letos izpolnili pogoje za upokojitev. Seveda to število ni bilo mišljeno kot dokončno. Poleg tistih služb, ki za podjetje niso ključnega pomena in so bile predvidene za osamosvojitve ali oddajo v najem, je bilo mišljeno, da bi se število zaposlenih v TT Prebold zmanjšalo za tretjino tudi zato, ker naj bi se osamosvojili trije večji obrati. Zanje se še iščejo strateški partnerji, vendar je zanimanje majhno in ti obrati bodo po vsej verjetnosti ostali v sklopu tovarne.”

Na območni sindikalni organizaciji v Celju so mi povedali, da delavcev, ki naj bi postali samostojni podjetniki, sploh ne bi bilo treba šteti med trajno presežne. Zato je razlika med prvo in zadnjo oceno o številu presežnih delavcev lahko tako zelo velika.

Sta pa sindikat in svet delavcev ob tej priložnosti tudi prvokrat pokazala zobe upravi in udarila po mizi, tako da je uvidela, da s tem programom ne bo mogoče opraviti mimogrede. Ob tolikšnem številu predvidenih presežnih delavcev, krajanov, sosedov, ti zastane srce. Verjetno tudi direktorju ob tem ni lahko, nam v sindikatu pa je še toliko težje.

Zato smo odločno udarili po mizi, tako da je uprava začela iskati tudi drugačne rešitve. In število predvidenih presežnih delavcev se je močno skrčilo.”

Kdaj ste udarili po mizi?

“V začetku tega meseca, ko smo dobili program v roke. Od uprave je svet delavcev, katerega član sem, zahteval, da je prvi sestanek, na katerem nam je uprava predstavila program, samo informativen. Zakon o soupravljanju določa, da je treba takšno gradivo svetu delavcev dostaviti mesec dni pred pogovori. Tako smo pridobili dva tedna časa za dogovore in oceno programa prestrukturiranja podjetja. Pripombe in vprašanja pa smo upravi že posredovali.”

Kakšne so bile pripombe?

“Svet delavcev je zahteval informacijo o pogojih in podatkih, na osnovi katerih bodo postavljene najemne in ostale pogodbe o prevzemanju, povezovanju s poslovnimi partnerji in drugimi podjetji. Zahtevali smo na vpogled

vse pogoje za ustanovitev samostojnih enot, ki bodo ponujene vodjem enot ali komu drugemu. Zahtevali smo vpogled v rebalans gospodarskega načrta za letošnje leto. Terjali smo spisek trajno presežnih delavcev in njihova delovna mesta ter novo sistemizacijo delovnih mest. O vsem tem se je svet delavcev odločil informirati tudi nadzorni svet.”

Kakšne zahteve pa je postavil pred upravo sindikat?

“Sindikat je zahteval vpogled v pogodbe z drugimi delodajalci o prevzemu delov TT Prebold. To je za sindikat najbolj pomembno, kajti od teh pogojev je odvisno, kaj bodo ljudje, ki bodo odšli iz te tovarne k drugim delodajalcem, dobili ali izgubili. Sindikat zahteva točno število delavcev, ki naj bi jih prevzeli drugi delodajalci, in prerazporeditev v podjetju. Zahteva tudi primerjalni prikaz izboljšanja stanja za tovarno po obratih, ki so predvideni za spremembo statusa, se pravi za izločitev iz TT Prebold.”

Torej zahtevate, da uprava pri tem programu dosledno upošteva določila zakonodaje. Tega v prvotnem predlogu ni upoštevala?

“Ni. Zato smo udarili po mizi.”

Tovarna je edina v kraju. Kakšno je vzdušje med zaposlenimi ob omenjenih težavah? Verjetno se ljudje čutijo povezane s podjetjem in nemara potem lažje prenesejo zaplete, ki jih prinesejo slabši poslovni rezultati.

“Prebold živi s to tovarno. Naslednje leto bo stara 160 let. Kruh tekstilcev je trd in tenak, pa ga kar grizemo. Če bi tovarna propadla, je Prebold mrtev kraj. Postranski dejavnosti se ob tovarni v preteklosti niso razvile, ni denimo malih konfekcij ali krojaških delavnic. Ni mehaničnih delavnic itd.”

Kako trd in tenak je kruh v TT Prebold?

“Tako kot drugje v tekstilu. Precejšnje število zaposlenih ne dosega višine minimalne plače in jim je treba k plači po kolektivni pogodbi dodajati zlasti takrat, kadar imamo bolj malo dela. Velik problem je regres, ki ga nikakor ne moremo urediti. Lani smo ga dobili kakih 80 odstotkov od zakonsko odredjenega najnižjega zneska, v več obdobjih in na bone, letos pa ga še nismo dobili. Najverjetneje ga pred septembrom tudi ne bomo dobili, ker mora firma denar porabiti za nakupe materiala za proizvodnjo.

Dodatna težava je, da boni veljajo za nakupe v naši prodajalni ali za plačilo letovanja v naših počitniških objektih.

Torej lahko kupimo naše izdelke; le če delata v tovarni zakonca, eden od njiju dobi bone za trgovino z živili. Bolj ko tuhtamo, kako bi prišli do polnega regresa, manj vemo, kako to doseči. O tej težavi smo se posvetovali na območni sindikalni organizaciji, pa so nam dejali, da mora vsak delavec za manj izplačani regres podjetje tožiti sam. No, v sindikatu smo se odločili, da naj ne bi tožili podjetja, ki je v slabi koži.”

Kaj pa trinajsta plača?”

Stane Pišek se je nasmehnil, potem pa dejal, da trinajste plače lani seveda niso videli.

B. R.



Piše: dr. France Križanič

Prevelika rast plač v nekaterih poklicih v javnem sektorju je strateški problem

Lani je prišlo do močnega povečanja cene nafte na svetovnem trgu. Temu je sledilo še povečanje cen drugih energetskih surovin. V razvitem svetu med rastjo stroškov in inflacijo ni več omembe vredne povezave. Informacijske tehnologije, intenzivna marketinška dejavnost in kontinuirano prestrukturiranje podjetij (ves čas aktivno podjetništvo kot poseben produkcijski faktor) omogočajo gospodarstvu, da se sproti prilagaja novonastalim razmeram. Lanska hitra rast cen energetskih surovin je v razvitih državah vplivala na blago povečanje inflacije (za odstotno točko ali dve, kolikor pač znaša ponder direktne porabe teh surovin v indeksu cen) ter na zmanjšanje profitov (zaradi poslabšanih razmer v gospodarskem okolju). Zaradi tega je optimizem v gospodarstvu splahnel. Zmanjšani optimizem povzroča recesijske tendence, ki vplivajo na zmanjšano investicijsko povpraševanje. Zaradi tega se zmanjšuje tudi povpraševanje po trajnih potrošnih dobrinah, na primer avtomobilih. Gospodarsko razvite države se bodo na to verjetno odzvale s politiko znižanja obrestnih mer in nižanjem deviznih tečajev domačih valut.

V Sloveniji je vse to drugače. Lanski pritisk rasti stroškov se zaradi povečanih cen surovin in zlasti nafnih derivatov preko dobro utečenega inflacijskega mehanizma (prilaganja obresti, plač in drugih zneskov inflaciji) prenaša v živahno rast cen. Od letošnjega januarja do maja so cene na drobno v Sloveniji naraščale po letni stopnji 9 odstotkov, cene industrijskih proizvajalcev pa po 10 odstotkov. Hitrejša rast slednjih kaže na nadaljevanje inflacijskih pritiskov tudi v prihodnje. V maju so bile cene na drobno skoraj 12 odstotkov (med njimi cene življenjskih potrebščin skoraj 10 odstotkov), cene proizvajalcev pa 10 odstotkov nad primerljivo lansko ravnijo. Višje povečanje rasti cen na Slovenskem med letom še ne kaže na eskaliranje inflacije. Inflacijska pričakovanja pa se niso spremenila toliko, da bi v kratkem temeljito porušila notranje ravnotežje.

So pa nastavki za hiperinflacijsko spiralo. Predstavljajo jih zahtevki (deloma že uresničeni) posameznih poklicnih skupin po povečanju deleža njihovih dohodkov v skupnem narodnem dohodku. Ti zahtevki lahko, po keynesovski teoriji hiperinflacije, preko tekme posameznih komponent končne porabe za čim večji delež v bruto domačem proizvodu,

privedejo v eksplozivno rast cen. Za sedaj relativno stabilnost verjetno vzdržuje sorazmerno stabilen devizni tečaj tolarja in z njim povezana nizka inflacijska pričakovanja. Negativni stranski učinek takšnega “stabilizacijskega prijema” je zniževanje konkurenčnosti in ustvarjanje recesijskih pritiskov v času, ko večina gospodarsko razvitega sveta ravna drugače. Čeprav utegne zaostajanje deviznega tečaja tolarja za rastjo cen postopoma vplivati na začetek gospodarske recesije, še prej pa na poslabšanje zunanjetrgovinskega ravnotežja, se to še ni zgodilo. Ravno obratno. Lani in letos je prišel do izraza dolgoročni vpliv uvedbe davka na dodano vrednost pri spodbujanju izvoza s pozitivnim učinkom na rast industrijske dejavnosti, zaposlenosti in na izboljšanje zunanjetrgovinskega ravnotežja (večje pokritosti uvoza z izvozom blaga in storitev). Oprostitev plačila davka na dodano vrednost za neposredni in posredni izvoz je po prilagoditvenem obdobju in v ugodnih razmerah evropske konjunktore dodatno spodbudila izvozno povpraševanje.

Povzročila je tudi večjo produkcijo in povečanje dodane vrednosti v menjalnem (zlasti izvoznem) sektorju našega gospodarstva, pretežno v industriji. Preusmeritev je znižala delež davčnih prilivov v bruto domačem proizvodu in slovensko fiskalno politiko sili v uvajanje novih davkov ali pa zviševanje stopnje davka na dodano vrednost. Prvo povečuje inflacijska pričakovanja (z inflacijo pa se preko indeksacije prenaša na stroške in zavira gospodarsko rast), drugo pa vodi v okrepljene recesijske tendence na domačem trgu. Rešitev je verjetno v povečevanju trošarin v kombinaciji z odpravo indeksacije, morda pa tudi v uvedbi enake obdavčitve obresti, kot so obdavčene dividende in nepremičnine (s progresivno lestvico). Strateški problem slovenske ekonomske politike (rezultati današnjih ukrepov, obljub in opustitve se bodo pokazali šele čez nekaj let) je tudi neenakomerna oziroma prekomerna rast plač nekaterih poklicev v javnem sektorju. Ko se bo (brez dvoma se bo) ta rast prenesla na gospodarstvo, bomo imeli nov val stečajev in zopet nižjo rast gospodarske dejavnosti, dodane vrednosti in blaginje. Visoko povečanje plač nekaterih poklicev v javnem sektorju že pritiska na gospodarsko dejavnost preko pretečega povečevanja davčnih stopenj, potrebnih za financiranje obljubljenega.

Po evropskem vrhu tudi sestanek sindikalistov

Uravnoveženje gospodarske rasti in socialnega napredka

Ko se je generalni sekretar Emilio Gabaglio ob prazniku dela mučil v Sloveniji, je povedal, da Evropska konfederacija sindikatov ne bo organizirala demonstracij v predsedujoči državi EU Švedski, ker Švedi tega ne bi razumeli. Demonstracije so v režiji raznih protievropskih in protiglobalizacijskih gibanj v Göteborgu vseeno bile, končale pa so se za Švede zelo žalostno. Razbijaški pohod demonstrantov je bil za mirne Švede, ponosne na njihovo demokracijo, hud udarec. Švedska družba, ki je navajena spore reševati z dialogom in na demokracijski način, sploh ni navajena uličnih demonstracij. Zelo nerada sprejema tudi nove zakone o urejanju določenih vprašanj, raje jih rešuje s sporazumi in partnerstvom.

Na sestanku odgovornih za stike z javnostjo iz sindikalnih central držav članic Evropske unije in kandidat, ki je bil pretekli teden v Stockholmu, smo to občutili na vsakem koraku. Nekateri švedski novinarji so s solzami v očeh pripovedovali o brezčutnih in podivjanih teroristih, ki so si v Göteborgu dali duška z razbijanjem in požiganjem. Žal so bili med njimi tudi Slovenci.

Gostitelji so skupaj z generalnim sekretarjem Evropske konfederacije sindikatov Emiliom Gabagliom najprej ocenili švedsko predsedovanje Uniji. Posebej so ugotavljali, koliko je evropski vrh upošteval sindikalne predloge. Švedsko predsedovanje je dalo razvojni strategiji Unije okoljevarstveno razsežnost. Dogovorjeno je, da bo vsako spomladansko zasedanje evropskega vrha razpravljalo o dosežkih na področju okolja na podlagi novih kazalcev. To so poleg vlade zahtevali tudi švedski sindikati in evropski vrh je sprejel to strategijo. Švedska državna sekretarka za industrijo, zaposlovanje in komuniciranje **Anna Ekström** upa, da si bodo švedsko predsedovanje zapomnili tudi po tem, da so uvrstili na dnevni red kakovost delovnih mest in ne le odpiranje delovnih mest, kot so to počele dosedanje predsedujoče države.

Direktiva o informiranju in posvetovanju delavcev potrjena

Po besedah **Emilia Gabaglia** je vrh v Stockholmu potrdil in okreplil libzonsko strategijo uravnoveženja gospodarske rasti in socialnega napredka. Opozoril je tudi, da mora biti gospodarska rast v Uniji večja od treh odstotkov, saj sicer ne bo mogoče doseči zaposlitvenih ciljev. Izrekel je priznanje švedskemu premieru Perssonu, ki se je na svojo željo tik pred vrhom v Göteborgu srečal z najvišjimi predstavniki evropskih socialnih partnerjev. Zaradi tega so na vrhu govorili tudi o treh, za sindikate pomembnih direktivah: o informiranju in posvetovanju delavcev, o enakem obravnavanju na delovnem mestu in o preprečevanju hrupa. Gabaglio je še dejal, da so švedski predstavniki

tudi po vrhunskem zasedanju nadaljevali uspešno delo, saj so le teden dni kasneje z uspešnim lobiranjem uspeli na odboru za zaposlovanje in socialne zadeve v Luksemburgu pripraviti vse navzoče ministre o nujnosti sprejetja omenjenih direktiv. Seveda pa bo EKS budno pazila, da bo besedilo direktive o informiranju in posvetovanju ohranilo sedanjo vsebino, ki ji delodajalci zelo nasprotujejo. Ko je govoril o razvoju evropskega socialnega dialoga, je Gabaglio dejal, da bi nekatera pomembna vprašanja lahko urejali s sporazumi med evropskimi socialnimi partnerji, ki jih ne bi bilo treba preleteti v evropske direktive. To pa bo zelo težko doseči, saj se je v zadnjih letih velika večina delodajalcev premaknila od evropskega socialnega modela k ameriškemu zelo liberalnemu modelu urejanja odnosov med socialnimi partnerji. Dejal je tudi, da sporazum o delu na daljavo ("teleworking"), če bo dosežen, ne bo spremljen v direktivo, kar je ocenil za velik napredek.

Brez prostega pretoka ljudi ne bo enotne valute

Predstavniki Evropske konfederacije sindikatov in tudi jaz smo največ pričakovali od razprave o prostem pretoku ljudi, saj je bila ta tema najavljena kot glavna točka dnevnega reda. Žal se pri njej razen mene ni oglasil nihče iz držav kandidat, od članic EU pa le predstavnik avstrijskega sindikata. Menil je, da je problem prostega pretoka ljudi preveč napihnjen. Zanj je šokantno, da ljudje iz držav članic tako malo vedo ljude iz kandidat. Zavzel se je za ustanovitev skupnih sindikalnih delovnih skupin iz obmejnih regij, ki naj bi skrbele zlasti za boljše informiranje. **Ake Zettermark**, ekonomist iz švedske sindikalne centrale SACO, je dejal, da trg enotne valute brez prostega pretoka ljudi ne bo deloval. Dejal je, da švedska vlada ne namerava omejevati prostega pretoka ljudi in zaposlovanja tujcev na švedskem. Pri njih že sedaj veljajo omejitve le za zaposlovanje ljudi iz tujine v javnih službah. Opozoril je tudi, da se v razpravah o prostem pretoku ljudi premalo upoštevata še dva pomembna vidika zaposlovanja v drugi državi: to je medsebojno priznanje diplom oziroma kvalifikacij in znanje jezika države, v kateri se namerava zaposliti.

Strokovni svetovalec EKS **Grigor Gradev** pa je opozoril, da so odločitve o prehodnem obdobju za prost pretok ljudi sprejemali v državah članicah EU na podlagi splošnih ekonomskih kazalcev v državah kandidatkah, ki ne povedo vsega. Tako na primer pogosto uporabljajo podatek o višini plač v kandidatkah in jih primerjajo s plačami v članicah. Ne upoštevajo pa, da so plače v državah srednje in vzhodne Evrope le polovica prihodkov. V kandidatkah ima veliko ljudi svoje hiše in bodo težko za-

pustili svoj dom in odšli na delo v tujino. Tu je še velika navezanost na svojo zemljo pri kmečkem prebivalstvu. Gradev je predstavil tudi nekatere izsledke raziskave o investiranju v države kandidatke. Selitev delavcev iz kandidat v članice Unije je po njegovem mnenju možno preprečevati z večjim investiranjem v kandidatkah in odpiranjem novih delovnih mest. Tu pa prihaja do svojevrstnega paradoksa: članice Unije pravijo, da se najbolj bojijo preseljevanja delavcev iz obmejnih območij, kapital pa večinoma vlagajo v glavna mesta kandidatke. Tako naravnost cvetijo Varšava, Budimpešta in druga glavna mesta, obmejne regije pa ostajajo revna področja. Sedanja kompromisna rešitev, ki jo je za prost pretok ljudi predlagala Unija (prehodno **dveletno obdobje** za prost pretok ljudi velja za vse kandidatke brez izjeme, posamezne države članice se lahko odločijo še za **dodatno triletno prehodno obdobje**, po preteku tega obdobja je možno še eno **dveletno prehodno obdobje** – skupaj največ sedem let) po njegovem ne bo ničesar spremenila, še posebej če ne bo učinkovite ekonomske in finančne pomoči kandidatkam.

Švedska družba, ki je tokrat prvič predsedovala Uniji, je znana po zelo nezaupljivem odnosu do Evropske unije. Zelo si želi, da bi postala takšna, kot si jo oni želijo. Paradoks je, da si Švedi ne želijo biti preveč v Uniji, na drugi strani pa zelo podpirajo (kar 80 odstotkov po zadnjih anketah) njeno širitev. Po mnenju urednice švedskega radia morda upajo, da se bo Unija z razširitvijo spremenila v takšno, kot si jo oni želijo. In kakšna naj bi bila? V Uniji, ki bo v središču dogajanja, naj bi bilo več skrbi za posameznika, veliko več demokratičnega odločanja, visok življenjski standard in visoka socialna varnost, predvsem pa veliko boljša skrb za okolje. Na švedskem skoraj vsako vprašanje ali problem presojajo tudi z vidika varstva okolja.

Tudi švedske sindikalne centrale dajejo velik poudarek vprašanju okolja, predvsem pa delovnega okolja ter varstva pri delu. Druga strateška opredelitev švedskih sindikatov je vlaganje v znanje, zato vzpostavljajo institucije za vseživljenjsko učenje. Ukvarjajo se tudi z idejo (za katero bi radi, da bi postala evropska), da bi delodajalec vsako leto dal eno plačo na osebni račun delavca. Delavec bi ta denar lahko dvignil šele po 15 ali 20 letih in z njim napriemer odprl svoje podjetje. Priložnost za uresničitev svojih ciljev vidijo švedski sindikati tudi v močnejšem evropskem sindikalnem gibanju. **Predsednik TCO Sture Nordh je tako dejal, da bi bilo treba po njegovem v prihodnjih letih v Evropski uniji vzpostaviti še peto svobojščino: prost pretok sindikalnih pravic, saj je za Švede zelo pomembno, kakšna bo prihodnja Evropa: ali Evropa za ljudi ali pa zgolj za elito.**

Konferenca sekcije Icem za industrije materialov

Tudi sindikat bo deloval globalno

Svetovna sindikalna konferenca industrije materialov je prejšnji teden na Bledu obravnavala najbolj pereča vprašanja, ki pestijo delavce v cementarnah, keramični industriji, nekovinah, steklarstvu in še nekaterih dejavnosti. Konferenca deluje pri mednarodni sindikalni zvezi Icem, ki združuje 406 sindikatov iz 123 držav z vseh celin in ima skoraj 20 milijonov članov. O konferenci in tej močni mednarodni sindikalni zvezi smo se pogovarjali z njenim generalnim sekretarjem Fredom Higgsom.

Po njegovih besedah so se na konferenci ukvarjali zlasti s posledicami globalizacije. V podjetjih zaradi tega prihaja do množičnega odpuščanja presežnih delavcev. Še hujše probleme povzročata selitev proizvodnje v države s cenejšo delovno silo. Higgs pravi, da multinacionalke izkoriščajo zlasti slabo in nedodelano zakonodajo nerazvitih držav. Tamkajšnji delavci so zaradi nje zelo nezaščiteni. Icem si prizadeva izkoristiti svojo globalno moč in z multinacionalkami skleniti posebne sporazume.

V te sporazume se vgrajuje zahteva, da je posamezna multinacionalka povsod po svetu dolžna uporabljati iste standarde delavskih pravic, tudi enake norme varstva in zdravja pri delu. Icem je pri dveh multinacionalkah (eni nemški in eni norveški) dosegel, da sta delav-

cem priznali pravico do organiziranja v sindikate, le-tem pa pravico do kolektivnih pogajanj. Sedaj se pogaja z upravami desetih velikih podjetij. Povsod po svetu si Icem prizadeva ustvariti možnosti, da ljudje, ki delajo, ne bi bili prisiljeni živeti v revščini.

Ta mednarodna sindikalna centrala si prizadeva podjetnike prepričati tudi za socialni dialog, ki naj bi onemogočal konflikte.

Icem ne more preprečiti selitve proizvodnje v države s cenejšo delovno silo, lahko pa doseže, da se socialni standardi v teh državah povečujejo na raven razvitih držav.

Najtežje je do uspehov priti v Latinski Ameriki, kjer po tradiciji minerale kopljejo in obdelujejo v družinskih podjetjih. Tam delajo skupaj vsi člani družine, tudi otroci. Icem si v takšnih državah prizadeva za dvig splošne in poklicne izobrazbe, v Braziliji je zgradil tudi novo šolo.

Kako pa Icem deluje na Kitajskem in v Vietnamu? Higgs pravi, da pravih sindikatov tam ni. Sami sebe sicer imenujejo delavske organizacije, vendar še dolgo ne bodo postali pra-



Fred Higgs se je ob zaključku konference zahvalil domačim organizatorjem, Janezu, Romani in Sofiji. Povedal je, da je bila konferenca tudi zaradi prijetnega okolja zelo uspešna.



Vodstvo konference in organizatorji so bili po končanem delu zelo zadovoljni.

V ospredje skrb za varnost in zdravje pri delu

Na konferenci sekcije Icem za industrije materialov je 85 udeležencev iz 24 držav sprejelo tudi zaključno listino. Vanjo so med drugim zapisali, da si bodo prizadevali za doseg globalnih sporazumov s podjetji, ki delujejo na mednarodni ravni. V ospredje bodo skušali postaviti skrb za varnost in zdravje pri delu, še posebej bodo pazili na azbest. Zbirali bodo tudi podatke o takšnih podjetjih in jih sproti dopolnjevali. Svoje ugotovitve bodo objavili v posebnem biltenu, ki bo dostopen tudi na internetu.

Zelo pozorno bodo obravnavali zaščito žensk in odnos do varstva okolja.

SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Vse kar mora vedeti Slovenec – jutrišnji državljan EU

Kako je Evropska komisija določila velikost podjetij?



SLOVENIJA
Doma v Evropi.

Odgovor: Na zahtevo Sveta Evrope je Evropska komisija takole definirala velikost podjetij. Mikro podjetja imajo manj kot 10 zaposlenih in velikost njihovega letnega prometa ni pomembna. Mala podjetja imajo do 50 zaposlenih, njihov letni promet je manjši od 7 milijonov evrov, bilančna vsota pa ne presega 5 milijonov evrov. Srednje velika podjetja imajo od 50 in 250 zaposlenih, letni promet manjši od 40 milijonov evrov in bilančno vsoto, ki ne presega 27 milijonov evrov.

Na dan 21. 6. 2001 je bil nakupni tečaj Banke Slovenije za evro 216,4917 tolarja.

Vir: publikacija Euro Info Centra Ljubljana

vi sindikati. Z njimi Icem sodeluje in skuša nanje vplivati, da bi se prej preobrazili. Za takšno politiko so se odločili tudi zaradi tega, ker se proizvodnja pogosto seli v ti daljnovzhodni državi.

Na naše vprašanje, kako vidi vlogo Sindikata KNG in drugih slovenskih sindikatov na mednarodni ravni, je Higgs odgovoril, da zlasti pri povezovanju na območju, ki je v zadnjih letih doživelo hude pretrese in tudi vojne. "V Icem smo ponosni, da so se sindikati obdržali tudi v teh težkih časih. Slovenski sindikati so, čeprav majhni, dokazali svojo neodvisnost in naprednost. Mislim, da bodo lahko močna sila, ki bo omogočila spravo."



Pogovor s predsednikom Sindikata KŽI Slovenije Srečkom Čatrjem

V Evropski uniji imajo možnosti zlasti zelo velika podjetja

Politiki, ki vodijo pogajanja za vstop Slovenije v Evropsko unijo, so v zadnjem času nekajkrat poudarili, da bo najtežje uskladiti in zapreti poglavje o kmetijski politiki in pogojih poslovanja živilskopredelovalne industrije. Kakšne so razmere v našem kmetijstvu in živilski industriji? Ali je panoga že pripravljena za nastop na skupnem evropskem trgu? Kakšen je ekonomski položaj delavcev v panogi in kaj jih čaka v Evropski uniji? O vsem tem smo se pogovarjali s predsednikom Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije (KŽI) Srečkom Čatrjem.

“Glede na gospodarska gibanja v Sloveniji so razmere na področju kmetijstva in živilske industrije še kar ugodne. V podjetjih pa se zavedajo, da se bodo po vstopu Slovenije v Evropsko unijo pogoji gospodarjenja zaostri, zato se na to že intenzivno pripravljajo,” pravi Srečko Čater. “Tako mnoga živilskopredelovalna podjetja iščejo strateške partnerje, zelo intenzivni pa so tudi pogovori o kapitalskih in drugih oblikah povezovanja med podjetji. Do nekaterih povezav pa je že prišlo. Tako so se denimo kapitalsko že povezale mlekarne iz Ljubljane, Kranja in Maribora. Nekaj je tudi povezav v drugih dejavnostih.”

Povezovanje in delitev dela postajata nujnost

Po besedah Srečka Čaterja izkušnje v državah Evropske unije kažejo, da lahko na velikem evropskem trgu uspešno poslujejo pravzaprav samo zelo velika in zelo majhna podjetja. “Živilskopredelovalna podjetja morajo biti dovolj velika, da lahko zadostijo potrebam velikih trgovskih družb, ki imajo mrežo svojih supermarketov po vsej Evropi. Poleg velikih živilskopredelovalnih podjetij pa uspešno poslujejo tudi majhna podjetja, ki se ukvarjajo z butično proizvodnjo za lokalno tržišče.”

Problem naše živilskopredelovalne industrije je v tem, da je največ podjetij srednje velikih. Po velikosti so torej natančno takšna, kakršna za tržišče Evropske unije niso primerne. Zato se bodo morala, kakor poudarja Čater, med seboj kapitalsko in programsko povezati. Podjetja, ki jim to ne bo uspelo, pa bodo morala s svojimi proizvodi najti tržne niše.

“Kakšne poslovne rezultate bo naša živilskopredelovalna industrija dosegala po vključitvi Slovenije v Evropsko unijo, je v največji meri odvisno od tega, kako se bo za nastop na skupnem evropskem trgu pripravila,” je prepričan Čater. “Če se bodo podjetja preko Gospodarske zbornice in interesnih združenj uspela dogovoriti za smotno delitev dela in skupno nastopanje na trgu, se nimamo česa bati. Če bo vsak petelinček hotel sam peti na svojem kupčku, pa se naši živilskopredelovalni industriji in delavcem v njej ne obetajo lepi časi!”



Srečko Čater:
V Sindikatu KŽI probleme delavcev uspešno rešujemo v dialogu s socialnimi partnerji.

Povezovanje bolj kot delavci zavirajo menedžerji

Povezovanje pa, kakor pravi Čater, ni nujno samo zaradi priprav za nastop na skupnem evropskem trgu, temveč tudi zaradi tega, ker zdaj živilskopredelovalna podjetja izsiljujejo velike trgovske hiše. “Če ima neko podjetje preveč izdelkov za lokalno tržišče, premalo pa denimo za Merkator ali Interspar, potem je zares lahek plen za trgovce. Ker je naš trg majhen, delitve dela pa še ni, je tudi proizvodnja velikokrat draga. Kako naj denimo manjša mlekarna poceni prodaja jogurt, če ga proizvaja 4 ure, stroje pa nato preje 8 ur. V pogojih globalizacije trga preprosto vsakdo ne more več delati vsega, pač pa je potrebna delitev dela in visoka stopnja specializacije.”

“Delavci so se prej zavedeli, da je povezovanje nujno. Zato kapitalskim in drugim povezavam v panogi ne nasprotujejo,” pravi Čater. “Povezovanje zdaj najbolj zavirajo menedžerji, ki se bojuje za svoje pozicije.”

Kakšne pa so izkušnje iz dosedanjih povezovanj? “Za delavce se ob povezavah doslej ni veliko spremenilo. V glavnem so ostali na istih delovnih mestih. Spreminjajo se samo proizvodni programi. Po drugi strani pa podjetja, ki so se že povezala, dosegajo boljše rezultate. Zato tudi delavcem lažje zagotavljajo boljše pogoje dela in boljši ekonomski položaj. To so prednosti povezovanja v naši panogi. Med slabosti pa bi lahko šteli to, da so ob dosedanjih povezavah premalo spoštovali značilnosti domačega trga, ki je dejansko razdeljen na več lokalnih trgov. Potrošniki pri nas so, vsaj kar se hrane tiče, še vedno precejšnji lokalpatrioti. Mariborčani denimo raje kupujejo živila mariborskih kot ljubljanskih podjetij. Slednje bodo začeli kupovati šele, ko se bodo zares dodobra uveljavili na trgu. To je nekakšna krajevna folklor, ki jo poznajo tudi drugod po Evropi. Če podjetja tega ob povezovanju ne upoštevajo, je to lahko slabo. Lokalpatriotizem mora postati prednost in ne okla razvoja.”

Kakšen pa je ekonomski položaj delavcev

v panogi? “Velika večina delavcev v panogi prejema plače po kolektivni pogodbi, mnogi pa celo nekoliko višje. Regres za letni dopust so že ali še bodo izplačala domala vsa podjetja, razen redkih izjem. Mednje sodijo nekatere kmetijske zadrage, ki imajo likvidnostne probleme. Podjetja delavcem zagotavljajo tudi regres za malico in povračilo potnih stroškov po kolektivni pogodbi. V 78 odstotkih podjetij so delavci prejeli tudi božičnico,” pojasnjuje Čater. “Povprečna bruto plača v panogi je marca znašala 176.400 tolarjev. To je glede na plače v drugih panogah še kar solidno. Seveda pa so razlike v plačah med podjetji precejšnje. Tako so denimo v podjetju, kjer imajo najnižje plače v naši panogi, delavci marca v povprečju prejeli 128.000 tolarjev bruto plače. V podjetju z najvišjimi plačami v naši panogi pa je marca znašala povprečna plača 259.000 tolarjev bruto. Veseli smo lahko, da imajo delavci v veliki večini podjetij urejene pogoje dela in plače po kolektivni pogodbi, hkrati pa nas žalosti, da imajo najnižje plače delavci v zadrugah, čeprav je njihovo delo še kako zahtevno in potrebno.”

Sindikat KŽI - uveljavljen socialni partner v panogi

Za takšen položaj delavcev v panogi je v veliki meri zaslužen tudi Sindikat KŽI, ki se bori za čim boljši položaj svojih članov in vseh zaposlenih. “V prvi vrsti si v Sindikatu KŽI prizadevamo ohraniti visoko raven socialnega dialoga. Prizadevamo si, da sindikat in sveti delavcev ohranijo svojo vlogo in pozicije tudi v primerih kapitalskega povezovanja med podjetji. V podjetjih z razvitim socialnim dialogom je vse probleme lažje rešiti,” pravi Čater. “Zanimivo je, da je moral naš sindikat v zadnjih desetih letih samo v treh podjetjih probleme reševati s stavko. V vseh drugih primerih pa smo probleme reševali s pogajanjem, saj se je sindikat uveljavil kot socialni partner tudi v največjih podjetjih. Morda nam je bilo to tudi nekoliko lažje doseči, ker je narava proizvodnje v prehranski industriji takšna, da terja tesno sodelovanje vodstva podjetja z zaposlenimi.”

Kakor pravi Čater, nimata Sindikat KŽI in on osebno v nobenem podjetju v panogi zaprtih vrat pri vodstvu podjetja. Povsod se lahko odkrito pogovorijo o problemih, ki pestijo delavce. Ko pogovor steče, pa socialni partnerji prej ko slej najdejo tudi rešitev.

“To pa ne pomeni, da se delavci v podjetjih v naši panogi ne srečujemo s problemi in konflikti,” pravi Srečko Čater, “problemov je pravzaprav veliko. Pomembno je, da jih je Sindikat KŽI v socialnem dialogu sposoben reševati in odpraviti.”

Tomaž Kšela



SDT SLOVENIJE

Pri obratovalnem času prodajaln še nobenega napredka

Strokovna skupina za pripravo sprememb pravilnika o obratovalnem času prodajaln se je tretjič sestala 21. junija.

V sindikatu delavcev trgovine Slovenije smo bili prepričani, da bo na tej seji dosežen napredek, žal pa smo bili priča blokadi tako delodajalcev kot ministrstva za gospodarstvo.

Ministrstvo naj bi po sklepu prejšnje seje strokovne skupine pripravilo gradiva, potrebna za spremembo pravilnika. Med drugim ni doseglo, da bi vladna služba za zakonodajo presodila pogajalska izhodišča Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Ministrstvo tudi ni zagotovilo poročila inšpekcije za delo o razmerah v trgovinah.

Po treh urah težkih razprav smo se člani strokovne skupine razšli z dogovorom, da se bomo ponovno sestali še pred 15. julijem. Ministrstvo za gospodarstvo naj bi do takrat pridobilo dogovorjeni poročila, potrebni za nadaljevanje pogajanj.

Vlade in delodajalcev očitno ne zanimajo vse hujše posledice liberalizacije obratovalnega časa, ki jih čutijo trgovke in trgovci.

Sandi Bartol, sekretar

Ravnanje slovenske oblasti pri določanju odpiralnega časa prodajaln dobiva mednarodne razsežnosti

Na spremembo pravilnika o obratovalnem času prodajaln so se odzvali tudi sindikati sosednjih držav. Avstrijski sindikati so nas opozorili, da zaradi popolne liberalizacije obratovalnega časa prodajaln v Sloveniji njihova zvezna vlada pritiska na sindikate, da bi se začeli pogajati za podaljšanje obratovalnega časa ob sobotah. Tudi madžarski sindikati so vznemirjeni, saj ravno zdaj v njihovem parlamentu tečejo razprave o novem zakonu o obratovalnem času prodajaln, ki naj bi, podobno kot v Avstriji, zelo omejil nedeljske nakupe.

Predstavniki italijanskih sindikatov so nam povedali, da so zaradi popolne liberalizacije v Sloveniji zaskrbljeni, saj so v Italiji predvsem zaradi odločnih aktivnosti sindikatov omejili nedeljske nakupe.

Ker so pogajanja za spremembo pravilnika o obratovalnem času prodajaln v Sloveniji zašla v slepo ulico, se je svetovna sindikalna konfederacija UNI, v kateri so združeni sindikati storitvenih dejavnosti, odločila pomagati sindikatom v tem delu Evrope. S koordinatorko te sindikalne konfederacije za vzhodno Evropo **Ano Knežević**, sicer predsednico sindikata trgovine Hrvaške, smo se dogovorili za sklic mednarodne problemske konference v Ljubljani. Tako bo 2. julija v Ljubljani mednarodna problemska konferenca o posledicah liberalizacije obratovalnega časa v Sloveniji. Na njej bodo sodelovali tudi kolegi iz Avstrije, Madžarske, Italije in Hrvaške, torej vseh sosednjih držav, v katerih delavci te dejavnosti najbolj čutijo posledice liberalizacije obratovalnega časa prodajaln.

Sandi Bartol, sekretar

Prvi teniški turnir ZSSS

Po sklepu predsedstva ZSSS bo Sindikat delavcev trgovine Slovenije 15. septembra v Domžalah organiziral prvi teniški turnir ZSSS. Na njem lahko sodelujejo sindikati dejavnosti, včlanjeni v ZSSS. Ekipe bodo štejele od 20 tekmovalcev in bodo tekmovali v mešanih parih.

Turnir se bo pričel ob 9. uri, ob 18. uri pa naj bi se tekmovalci pomerili v finalu.

Kotizacija za posameznika je 3000 tolarjev.

Podroben razpis in pravila tekmovanja bomo objavili v naslednji številki Nove Delavske enotnosti.

Število brezposelnih delavcev se še zmanjšuje

Zavod RS za zaposlovanje je pred dnevi objavil podatke, po katerih se je maja brezposelnost zmanjševala in skoraj dosegla (po njihovih besedah) magično mejo 100.000. V primerjavi z istim mesecem lani je bilo brezposelnih za 4,5 odstotka manj. Maja se je na zavodu prijavilo le 5539 brezposelnih oseb, zaposlilo pa se jih je kar 5706. Iz spiska brezposelnih pa se je dodatno odjavila ali bila črtana še 2501 oseba.

Med slednjimi se jih je 685 upokojilo. Zaradi nezglašanja je bilo črtanih 729 oseb, kar jih 168 oseb pa je bilo črtanih zato, ker so odklonili zaposlitev ali vključitev v program aktivne politike zaposlovanja. Po lastni volji se je maja odjavilo 412 oseb.

Med 32.706 osebami, ki so se na zavodu prijavile letos, je

bilo 12.856 takih, ki jim je poteklo delovno razmerje za določen čas. Zaradi stečajev se je letos prijavilo 1488 oseb.

In kakšna je struktura brezposelnih: 50,4 odstotka je žensk, mladih do 26 let je 22,9 odstotka, kar 47,5 odstotka jih ima le I. in II. stopnjo izobrazbe, starejših od 40 let je 52 odstotkov. Trajno presežnih je 18,6 odstotka in stečajnikov 11 odstotkov. Kar 61 odstotkov jih je na zavodu dlje kot eno leto.

Po podatkih Statističnega urada RS je aprila v Sloveniji bilo 776.326 delovno aktivnih prebivalcev in med njimi 692.251 takšnih s sklenjenim delovnim razmerjem. To je 1,6 odstotka več kot pred letom dni. Po desetletju statističnih podatkov, ki so kazali obratne trende, so te številke res spodbudne.

Lučka Böhm

Delavci Lipa Radomlje so doživeli lep dan

V začetku junija je bilo na nogometnem igrišču v Radomljah že 5. tradicionalno srečanje delavcev Lipa Radomlje. Organizacija srečanja je bila tudi tokrat v rokah sindikata podjetja pod vodstvom Janeza Brecljnika.

Udeležilo se ga je približno dvesto delavcev, kar je največ do sedaj. Prišla sta tudi predsednik in sekretar Sinlesa Danilo Vedlin in Marjan Ferčec. K veselemu raz-

položenju je prispevalo lepo vreme.

Udeleženci so se pomerili v nogometu, prenašanju vode, "zbijanju palet" in v teku na 2400 metrov (test vzdržljivosti).

Takšna srečanja so potrebna, saj tovariški pogovori in druženje prispevajo tudi k boljšim odnosom med delavci, vodstvom in sindikatom.

J. Arnuš

Dan trgovcev 2001

Dan trgovcev, obogaten s prvimi športnimi igrami Sindikata delavcev trgovine Slovenije, bo letos drugi vikend v septembru. Tudi letos se bomo zbrali v športno-rekreacijskem centru Šešče pri Šempetru v Savinjski dolini.

Prireditel v obliko organiziral poseben odbor v okviru območnega odbora SDTS Celje. Na prvih športnih igrah Sindikata

delavcev trgovine Slovenije se bodo pomerili v šestih disciplinah, in sicer v malem nogometu, tenisu za moške in ženske, odbojki za ženske, pikadu – ženske in moški, v skoku z mesta in vlečenju vrvi.

Ob dnevu trgovcev bodo podeljena tudi priznanja zlati Merkur za leto 2001. Organizatorji pričakujejo množično udeležbo članic in članov SDTS.

Anketa o položaju delavcev na področju prometa in zvez

Delavcem v prometu in zvezah tudi v Evropski uniji ni lahko

Zaupnike in funkcionarje Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije smo povprašali, kakšne so gospodarske razmere na področju prometa in zvez. Ali se ekonomski položaj delavcev izboljšuje ali poslabšuje? Kako so podjetja v panogi pripravljena na vstop Slovenije v Evropsko unijo? Se delavcem obetajo boljši ali hujši časi?

Število potnikov v avtobusnem prometu pada



Štefan Fideršek, Izletnik Celje:

Ker število potnikov še kar naprej pada, se a v t o b u s n a podjetja srečujejo s čedalje večjimi težavami. Država je

sicer s svojimi ukrepi nekoliko izboljšala pogoje gospodarjenja v naši dejavnosti, vendar pa bi morala avtobusnim podjetjem v sedanji krizi bolj priskočiti na pomoč. Nenazadnje bi bilo že z ekološkega vidika za našo državo bolje, če bi več potnikov namesto lastnih avtomobilov za prevoze uporabljali avtobuse, da o prometni gneči v mestih in s tem povezanimi problemi prometne varnosti niti ne govorimo. Predvsem bi morala država v naši dejavnosti temeljito zmanjšati trošarine. Položaj delavcev v avtobusnih podjetjih je kritičen. Plače, ki so že tako in tako dalj časa nizke, se ne dvigujejo. Zato smo delavci čedalje bolj nezadovoljni. Nimam veliko upanja, da se bodo razmere v kratkem izboljšale.

Ekonomski položaj pomorščakov se postopoma izboljšuje



Milorad Škrokov, Splošna plovba Portorož:

Na svetovnem tržišču vlada v zadnjem času določena kriza, kar občutimo

tudi delavci v pomorskem prevozu. Čeprav razmere na svetovnem trgu niso rožnate, pa v našem podjetju prejemamo plače redno. Pomorščaki smo imeli v preteklosti 10 odstotkov manjše plače. Zdaj pa prejemamo 100-odstotne plače in podjetje nam izplačuje tudi premalo izplačane plače za nazaj. Zagotavlja nam tudi regres za ma-

lico, prevozne stroške za prevoz na delo in z dela ter regres za letni dopust. Čeprav je konkurenca v naši dejavnosti izjemno huda in razmere na svetovnem trgu zaostrene, se mi zdi, da se razmere v našem podjetju vendarle obračajo na bolje. K temu prispeva tudi dobro delo uprave in korektno sodelovanje uprave in sindikata. Zaradi vsega tega še kar z optimizmom zrem v bližnjo prihodnost.

Huda konkurenca med cestnimi podjetji



Bojan Malnar, Cestno podjetje Ljubljana:

Delavci in sindikati želimo izboljšati kolektivno pogodbo dejavnosti, delodajalci pa se o

tem ne želijo pogajati. Ker cestna podjetja niso več javna podjetja, temveč običajne delniške družbe, so na trgu izpostavljena čedalje hujši konkurenci.

Naše cestno podjetje v Ljubljani sodi med dobra in bolj uspešna cestna podjetja, zato imamo veliko dela. Delavci prejemamo plače po kolektivni pogodbi in še malce čez. V nekaterih cestnih podjetjih, ki niso tako konkurenčna, pa se srečujejo z velikimi težavami. Zato so med cestarji v različnih regijah velike razlike.

V Sloveniji smo v zadnjih letih zgradili veliko avtocest in lokalnih cest, tako bo tudi v naslednjih letih. Ko bo avtocestni križ, ki zaposluje veliko gradbenih in cestnih podjetij, zgrajen, pa bo potrebno ceste tudi vzdrževati. Zato dobrim podjetjem ne bo zmanjkalo dela, seveda pa bodo morala biti konkurenčna.

V cestnem prometu premalo za prevoz



Žare Nabergoj, Transavto Postojna:

Konkurenca na trgu je huda, blaga za prevoz pa primanjkuje. Zato se mora vsako podjetje za svoj kos kruha

na trgu pošteno potruditi. Temu primeren je tudi ekonomski položaj delavcev v naši dejavnosti, ki je precej slabši kot včasih. Naša dejavnost je zelo odvisna od splošnega gospodarskega razvoja v državi. Čim hitrejši je gospodarski razvoj in čim večja je

produkcija, tem več blaga je potrebno prepeljati do kupcev. Če bo v našem gospodarstvu zavlada konjunktura, se tudi delavcem v naši dejavnosti obetajo boljši časi.

Letalski prevoz ima perspektivo



Božo Doberšek, Aerodrom Maribor v stečajju:

Naše podjetje je v stečajnem postopku, vendar se je stečajna upraviteljica odlo-

čila za nadaljevanje dejavnosti. Prizadeva si, da bi letališče, ki je za ves promet zaprto že od lanskega decembra, ponovno odprli. Upam, da ji bo uspelo, saj ni nobenega dvoma, da je letalski promet v svetu v porastu. Letalski prevozi imajo zagotovo perspektivo, zato upam, da se bodo tudi razmere na mariborskem letališču kmalu uredile in da bo podjetje v stečajju kupil uveljavljen strateški partner.

Za reševanje problemov delavcev vedno zmanjka časa



Tone Kastelic, Telekom Slovenije:

Razmere v Telekomu se v zadnjem času niso veliko spremenile. Vsako novo upravo smo sicer opozarjali,

da bi bilo dobro skleniti novo kolektivno pogodbo in izboljšati plačni sistem, vendar so imele toliko problemov z urejanjem stvari na vrhu, da problemi delavcev niso prišli na dnevni red.

Sindikati si sedaj prizadeva, da bi z novo upravo dosegel dogovor o izplačilu trinajste plače in drugih pravicah delavcev. Opozarjamo tudi na problem mikro organizacije, ki ni delana, kar povzroča delavcem veliko težav. Mislim, da delo v Telekomu ni več privilegij. Po plačah telekomovci ne izstopamo več posebej, na kar kaže tudi fluktuacija, saj nam nova telekomunikacijska podjetja marsikdaj prevzemajo strokovnjake. Res pa je, da zaposlitev v Telekomu delavcem zagotavlja socialno varnost. Mislim, da bo v naslednjem obdobju prišlo do izločanja stranskih dejavnosti iz podjetja, vendar v sindi-

katu pričakujemo, da nihče ne bo ostal brez dela.

Dejavnosti prometa in zvez ni mogoče več krčiti



Srečko Lorenčak, predsednik Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije:

Ekonomski položaj delavcev v naši de-

javnosti se v zadnjem letu ni veliko spremenil. Morda imamo danes nekaj več problemov v prevozu blaga v cestnem prometu, delno pa so se uredile razmere v javnem potniškem avtobusnem prometu. Pričakujem, da se bodo v naslednjem obdobju problemi v naši dejavnosti zaostrovali, to pa za naš sindikat pomeni več dela in večje obremenitve. Naša panoga ni v rožnatem položaju, vendar pa pričakujem, da bo veliki večini delavcev tudi v bodoče zagotavljala socialno varnost, saj dejavnosti na področju prometa in zvez v Sloveniji ni več mogoče veliko bolj skrčiti, kot so že bile skrčene v preteklih letih.

Vse je odvisno od splošnih gospodarskih gibanj v državi



Cvetka Gliha, sekretarka Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije:

Storitvene dejavnosti so odvisne od splošnih gos-

podarskih gibanj v državi. Če bo letos v Sloveniji zares takšna gospodarska rast, kot napoveduje vlada, potem tudi v naši panogi ne bomo imeli problemov. Vendar pa na osnovi dosedanjih gospodarskih gibanj v državi nisem optimistično razpoložena. Mislim, da se v naslednjih petih letih razmere za delavce v naši panogi ne bodo bistveno izboljšale. Našim delavcem tudi po vstopu Slovenije v Unijo ne bo lahko. Ekologi zahtevajo zmanjšanje cestnega prometa, telefonija je v stagnaciji in še bi lahko naštevala. Hiter razvoj doživlja pravzaprav samo mobilna telefonija, ki pa pri nas tudi nima neomejenih možnosti. Zagotovo bo preteklo še nekaj let, preden bodo rešene vse razvojne dileme in zagate naših dejavnosti.

Več dela za manjše plače

Božidar Pograj, Pošta Slovenije v Zagorju:

Menim, da se ekonomski položaj delavcev na Pošti Slovenije že nekaj časa poslabšuje, saj

jetje ne plačuje. Tako delavci preprosto danes delajo več kot včasih in za manj denarja. Na razpoložanje v kolektivu je neugodno vplivalo tudi menjavanje uprav, saj to vnaša določen nemir med zaposlene.

Včasih smo delali delavci današnjega Telekoma in Pošte Slovenije v enem podjetju. Po razdelitvi pa je ekonomski položaj delavcev Telekoma boljši kot naš. Telekomovci imajo za isti tarifni razred od 15 do 20 odstotkov višje plače od nas poštarjev. Za to je kriva tudi vlada, ki noče dvigniti cene znamk za pisma in dopisnice, zato smo lansko poslovno leto končali z izgubo. Kljub vsemu upam, da se bodo razmere postopoma uredile in da bo tudi v naši dejavnosti med vsemi socialnimi partnerji stekel socialni dialog, ki je nujen.

Tomaz Kšela

AZBEST UBIJA ZAHRTNO

Ocena tveganja pri delu z azbestom in soupravljanje delavcev

Znano je, da mora vsak slovenski delodajalec najkasneje do konca letošnjega julija pripraviti novo listino "izjava o varnosti z oceno tveganja". Gre za listino, ki vsebuje opis delovnega procesa z oceno tveganja za poškodbe in zdravstvene okvare. Delodajalcu, ki je ne bo pripravil, je zagrožena kazen od 300.000 do 10 milijonov SIT. Priprava ocene tveganja bo posebej odgovorna naloga povsod tam, kjer v proizvodnji še vedno uporabljajo azbest. K oceni tveganja namreč poleg meritev koncentracije azbestnih vlaken na delovnih mestih spadajo tudi ukrepi za varovanje zdravja delavcev in drugih izpostavljenih oseb.

Delodajalec je dolžan trajno hraniti dokumentacijo za izdelavo izjave o varnosti. Delodajalec je dolžan inšpekciji dela na njeno zahtevo zagotoviti podatke, ki so bili uporabljeni pri oceni tveganja. Pomembno je tudi to, da mora delodajalec zagotoviti posvetovanje z delavci in/ali njihovimi predstavniki ter njihovo sodelovanje pri vseh zadevah v zvezi z oceno tveganja. Ocena pa seveda ne more biti pripravljena enkrat za vselej in jo je potrebno obnavljati, če pride do novih spoznanj oziroma če se dvomi o njeni pravilnosti. Oceno tveganja je potrebno pripraviti na novo tudi vsakič, ko pride do zamenjave azbesta ali materialov, ki vsebujejo azbest. Delavski zaupniki ali sveti delavcev imajo pravico, da se delodajalec z njimi posvetuje, ali so zadovoljni s pripravljeno oceno tveganja.

Delavski zaupniki za varnost in zdravje pri delu oziroma sveti delavcev se morajo dobro usposobiti za opravljanje svoje funkcije zastopanja interesov zaposlenih za ohranitev zdravja delavcev. Delavski zaupniki morajo imeti dostop tudi do vseh obvestil v zvezi z delom z azbestom, ki jih mora delodajalec pošiljati pristojnim inšpekcijam. Ti podatki bodo prav gotovo dobra podlaga za njihovo ukrepanje.

Z azbestom smejo delati zgolj delavci, ki so bili predhodno za varno delo z azbestom usposobljeni! Delodajalec mora pisno (!) obvestiti delavce, ki so pri delu izpostavljeni azbestnim vlaknom, o vseh tveganjih v zvezi z azbestom ter o ukrepih, ki jih morajo upoštevati, da si lahko ohranijo zdravje. Navodila morajo biti nameščena na dobro vidnih mestih v delovnih prostorih. Pomembno je, da so navodila v jeziku, ki ga delavci v resnici razumejo. Delavci in njihovi zaupniki morajo imeti tudi dostop do rezultatov meritev azbestnih vlaken v zraku skupaj z razlago, kaj rezultati meritev pomenijo.

Delavski zaupniki si morajo prizadevati predvsem za to, da bo količina uporabljenega azbesta omejena na najmanjšo možno mero ter da bo delo organizirano tako, da ne bo prihajalo do izpusta azbestnega prahu v zrak. Zahtevati morajo učinkovito čiščenje prostorov in opreme pri predelavi in obdelavi azbestnih izdelkov. Paziti morajo na to, da bo z azbestom delalo le najmanjše možno število delavcev ter da bo le-tem zagotovljena dvojna garderoba in umivalnice s prhami. Paziti morajo, da je bilo vzorčenje delovnih mest, na katerih se opravljajo meritve prisotnosti azbestnih vlaken, opravljeno korektno. Delavec ima pravico do vpogleda v evidenco zdravstvenih pregledov, ki se nanašajo nanj. Delavski zaupniki pa imajo pravico do skupinskih podatkov o zdravju vseh zaposlenih v azbestni proizvodnji.

Lučka Böhm

Vir: Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu, Uradni list RS, št. 33/2001

Sindikalna lista

Junij 2001

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP
za gospodarstvo)
SIT

Javni sektor*
(nekdanje
negospodarstvo)
SIT

Prvi del

1. Dnevnice

– cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.156,00
– polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.077,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.447,00

2. Kilometrini (od 3. 4. 2001 dalje)	52,83	52,83
(od 18. 4. 2001 dalje)	55,23	55,23
(od 3. 5. 2001 dalje)	56,97	56,97
(od 15. 5. 2001 dalje)	58,44	58,44
(od 12. 6. 2001 dalje)	55,41	55,41
(od 27. 6. 2001 dalje)	53,67	53,67
(od 1. 7. 2001 dalje)**	51,72	51,72

3. Ločeno življenje*	82.467,00	60.671,00
----------------------	-----------	-----------

4. Prenosišče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2001)		
– po SKPGD (na delovni dan)	602,00	602,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	60.518,00	51.005,00
– za 20 let	90.777,00	76.507,00
– za 30 let	121.036,00	102.009,00

2. Odpravnina ob upokojitvi	412.334,00	620.061,00
oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči*		
– po SKPD – ob smrti delavca	123.700,00	102.009,00
– ob smrti v ožji družini	61.850,00	–

4. Minimalna plača (od 1. 1. 2001)	84.418,00	84.418,00
------------------------------------	-----------	-----------

5. Zajamčena plača (od 1. 1. 2001)	44.367,00	44.367,00
------------------------------------	-----------	-----------

6. Regres za letni dopust

– najmanj	117.298,00	117.298,00
– ali največ	144.681,00	
	(70 % povprečne slovenske plače)	

* 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

** Po zakonu o spremembah zakona o višini povračil stroškov ... (Uradni list RS št. 48/2001).

Strokovna služba ZSSS

I Z § O D N E P R A K S E

Piše: dr. Aleksej Cvetko

Neupravičena odsotnost z dela

Ugotavljanje neupravičene odsotnosti z dela ni samo ugotavljanje, ali je bil delavec v spornem obdobju upravičen do bolniškega staleža ali ne. Lahko se ugotovi, da do bolniškega staleža sicer ni bil upravičen, pa je kljub temu mogoče ugotoviti, da je bil z dela odsoten iz zdravstvenih razlogov, in to upravičeno.



(Sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. VIII Ips 267/99 z dne 7. 3. 2000 v zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani, opr. št. Pdp1 285/98-4 z dne 8. 7. 1999, v zvezi s sodbo Delovnega sodišča v Celju, opr. št. Pd 1058/97-20 z dne 11. 5. 1998).

Sodišče prve stopnje je zavrnilo tožbeni zahtevek, da se kot nezakonita razveljavita sklepa tožene stranke o prenehanju delovnega razmerja tožnice pri toženi stranki in da mu je tožena stranka dolžna povrniti stroške postopka.

Sodišče druge stopnje je ugodilo pritožbi tožeče stranke in spremenilo sodbo sodišča prve stopnje tako, da je razveljavilo oba izpodbijana sklepa tožene stranke in naložilo toženi stranki v plačilo stroške postopka.

Zoper pravnomočno sodbo sodišča druge stopnje je tožena stranka vložila revizijo, v kateri je uveljavljala bistveno kršitev določb pravnega postopka in zmotno uporabo materialnega prava. Navajala je, da bi moralo sodišče ugotavljati zakonitost sklepov tožene stranke v času izreka in ne pozneje. Ker je pri odločanju upoštevala listino, ki so bile izdane že po dokončni odločitvi tožene stranke, je brez zakonitega pooblastila, kot organ tožene stranke, vendar brez ustreznega predloga tožeče stranke, odločalo kot v obnovi postopka. S tem je bistveno kršilo določbe pravnega postopka iz prvega odstavka 354. člena ZPP in 4. točke drugega odstavka 354. člena ZPP. Sodišče druge stopnje je bistveno kršilo določbe pravnega postopka tudi zato, ker je sodbo utemeljilo z dokazom, ki ni bil izrecno zajet v dokaznem sklepu. Sklep Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) z dne 8. 12. 1997 pred sodiščem prve stopnje ni bil obravnavan vsebinsko, zato ni bilo podlage za spremembo sodbe v skladu z določbo 2. točke 373. člena ZPP. Ta dokaz bi lahko bil uporabljen smo, če bi sodišče druge stopnje samo odpravilo obravnavo, saj gre drugače za bistveno kršitev določb pravnega postopka po 9. točki drugega odstavka 354. člena ZPP. Zaradi povedanega je prišlo tudi do zmotne uporabe materialnega prava. Zato je predlagala, naj revizijsko sodišče sodbo drugostopenjskega sodišča spremeni tako, da pritožbo tožeče stranke zavrne in potrdi sodbo sodišča prve stopnje oziroma podredno, da izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne sodišču druge stopnje v novo sojenje.

Revizijsko sodišče je reviziji ugodilo, razveljavilo sodbo sodišča druge stopnje in svoj sklep obrazložilo:

“V 6. točki prvega odstavka 100. člena zakona o delovnih razmerjih (ZDR – Uradni list RS, št. 14/90, 5/91 in 71/93), ki ga je v spornem primeru uporabila tožena stranka, je do-

ločba, da delavcu preneha delovno razmerje, če je bil neupravičeno odsoten z dela zaporednih pet delovnih dni in se ne vrne na delo s prvim dnevom odsotnosti z dela. To pomeni, da je za prenehanje delovnega razmerja po tej določbi pogoj za neupravičeno odsotnost z dela pet delovnih dni. Sodišče druge stopnje je sicer pravilno zaključilo, da tožnice več kot pet dni ni bilo na delo, nepopolno pa je ugotavljalo, zakaj je bila tožnica odsotna z dela pet zaporednih dni in predvsem ali je bila tožnica z dela odsotna upravičeno ali ne, čeprav je samo ta ugotovitev relevantna za pravilno uporabo materialne predpisa.

Revizijsko sodišče sicer nima pomislekov o tem, kdo in na kakšen način lahko ugotavlja odsotnost z dela zaradi bolezni, kakšne so pristojnosti osebnega zdravnika oziroma zdravniških komisij in kako se lahko praviloma opraviči ta odsotnost. Glede tega so določbe zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 9/92, 13/93, 9/96 in 29/98) jasne in mimo njih ni mogoče pridobiti pravic iz zdravstvenega zavarovanja. Vendar v spornem primeru ne gre samo za priznanje te pravice, ampak za ugotavljanje upravičenega razloga za odsotnost z dela. Ta razlog pa ni vedno nujno povezan s priznanjem pravic iz zdravstvenega zavarovanja.

Vprašanje, ali je šlo za upravičeno odsotnost z dela je treba ugotavljati v vsakem postopku posebej, saj je za pravilno odločitev pomembnih več dejstev, ki niso v vsakem

primeru enaka. Predvsem je treba v postopku ugotoviti, kdaj in v kakšnih primerih je ob poznavanju odločitve o zdravstveni zadržanosti ali nezadržanosti delavca, riziko nesposobnosti odločitev pristojnih zdravstvenih organov, v primeru odsotnosti z dela, prešel na stran delavca in kaj je z dolžnostjo delavca, da o svojem zdravstvenem stanju (tudi postopkih) obvešča delodajalca. To še posebej, če se obravnava primer, ko je tožnica (vsaj glede na navedbe v postopku) navedla, da ji bolniški stalež ni več priznan, saj je po 23.7.1997 za odsotnost z dela že koristila rede letni dopust (reden dopust naj bi ji bil priznan od 23.7.1997 do 26.7.1997), po izteku dopusta pa se na delo ni vrnila. V takem primeru je vprašljivo, če se brez objektivnih zdravstvenih razlogov za odsotnost z dela lahko zaključuje, da je bila odsotnost z dela, po poteku rednega dopusta, res pogojena z zdravstvenimi razlogi in s tem upravičena. To velja še posebej, če delodajalec o pritožbi tožnice in nadaljevanju postopka pri ZZZS ni bil obvešččen. Razčiščenje tega vprašanja bi istočasno bilo podlaga tudi za odgovor na revizijsko vprašanje, ali je lahko sodišče pri odločanju samo, brez predhodno izvedenega postopka, upoštevalo listino, ki je bila izdana po dokončnosti odločitve delodajalca, ali bi jo bilo možno upoštevati samo, če bi bila predlagana obnova postopka pri delodajalcu.

Revizijsko sodišče zato meni, da je bila ugotovitev tožničinemu zahtevku materialnopravno preuranjena, saj sodišče v izpodbijani sodbi ni v celoti ugotavljalo, ali obstoje razloge, zaradi katerih bi bilo možno zaključevati, da je bila tožnica z dela odsotna spornih pet zaporednih delovnih dni upravičeno. Če pa ni možno ugotoviti upravičene oziroma neupravičene odsotnosti z dela, ni možno odločiti o uporabi določbe 6. točke prvega odstavka 100. člena ZDR in zakonitem ali nezakonitem odločanju delodajalca glede prenehanja delovnega razmerja.

Zaradi navedenih razlogov je revizijsko sodišče razveljavilo sodbo sodišča druge stopnje in zadevo vrnilo sodišču druge stopnje v novo sojenje, saj je bilo v spornem primeru pri uporabi določbe 6. točke prvega odstavka 100. člena ZDR nepopolno ugotovljeno delovno stanje.”

PРАВNA § VETOVALKA



Lučka Böhm, svetovalka predsedstva ZSSS

Upokojitev delavke, ki je pozno začela delati

Vprašanje: Delavka je bila rojena 3. 9.

1948. Je mati treh otrok, ki so slovenski državljani. Zaposlila se je razmeroma pozno. Vse tri otroke je rodila, preden se je zaposlila. Na račun tega ji je bilo že priznано 2

leti 2 meseca in 28 dni posebne pokojninske dobe. Na podlagi potrdila zavoda za zaposlovanje bi si lahko dokupila tudi 1 leto 10 mesecev in 17 dni pokojninske dobe za čas prijave pri zavodu za zaposlovanje kot iskalka zaposlitve ali brezposelna oseba. Na dan 15. 5. 2001 pa je imela tudi 24 let 11 mesecev in 22 dni delovne dobe. Kdaj se bo lahko upokojila? Kako naj se najbolj smotrno odloči glede upokojitve?

Odgovor: Delavka se je prvič zaposlila stara 29 let, zato ima kljub svoji starosti razmeroma kratko pokojninsko dobo. Za starostno upokojitev mora delavka izpolniti dva pogoja: potrebno minimalno starost in potrebno dolžino pokojninske dobe. Koliko ti dve znašata, pa je odvisno od njene že dopolnjene pokojninske dobe. Najmlajša bi se lahko upokojila.

Delavci največji upniki Aerodroma Maribor

Na okrožnem sodišču v Mariboru je bil prejšnji teden narok za preizkus terjatev v stečajnem postopku za Aerodrom Maribor. V zakonitem roku je sodišče prejelo 42 terjatev v skupni višini 296,7 milijona tolarjev. Stečajna upraviteljica Majda Jaki je priznala 217 milijonov tolarjev terjatev.

Bivši delavci, ki so največji upniki, 58 jih je, so prijavili skupaj okoli 180 milijonov tolarjev terjatev. Stečajna upraviteljica je terjatve priznala 39 delavcem, 19 zaposlenim za določen čas po uvedbi stečajnega postopka, pa je terjatve iz naslova regresa in odškodnine za neizkoriščen letni dopust prerekala. Podjetje v stečaju jim je regres že izplačalo (ali pa jim ga še bo), prav tako pa bodo lahko izkoristili dopust.

Odločitvi stečajne upraviteljice ni oporekal noben upnik. Senat okrožnega sodišča v Mariboru je sprejel sklep o oblikovanju petčlanskega upniškega odbora, ki ga bodo upniki izvolili v naslednjih dneh. Majda Jaki je na naroku povedala, da je bilo ob uvedbi stečajnega postopka 19. marca v Aerodromu Ma-

ribor zaposlenih 47 delavcev, ki so z dnem uvedbe stečajnega postopka izgubili zaposlitev, na žiro računu podjetja pa je bilo 59.000 tolarjev. Po prevzemu dolžnosti se je odločila, da bo podjetje v stečaju nadaljevalo dejavnost in dokončalo že začete posle, zato je za določen čas zaposlila najprej 19 delavcev, aprila pa je število zaposlenih zmanjšala na 16. Trenutno Aerodrom Maribor v stečaju opravlja zemeljski blagovni promet, servisno dejavnost in še nekatere dejavnosti, presežne skladiščne kapacitete, v katerih je kostna moka, pa daje v najem. S prihodki od teh dejavnosti stečajna upraviteljica krije stroške stečajnega postopka. Trenutno je na žiro računu podjetja v stečaju 6,5 milijona tolarjev.

Stečajna upraviteljica si prizadeva, da bi mariborsko letališče ponovno odprli tudi za letalski promet. Po njenih besedah je postopek za pridobitev uporabnega dovoljenja v teku, ministrstvo za promet pa je koncesijsko pogodbo za oddajo letališke steze in letališke infrastrukture v najem pripravljeno prednostno skleniti s stečajnim dolžnikom.

Knjigovodska vrednost Aerodroma Maribor je 311 milijonov tolarjev, sodna cenitev pa še ni bila opravljena, saj stečajna upraviteljica za to doslej ni imela dovolj sredstev.

Stečajna upraviteljica bo poskušala Aerodrom Maribor prodati v celoti kot pravno osebo. Zato je že vzpostavila kontakte z vsemi, ki so seanimali za javno dražbo, na kateri je mestna občina Maribor skušala prodati svoj vložek v podjetju.

Interes za nakup Aerodroma Maribor je prejšnji teden javno izpričal direktor slovenjegraškega Preventa Jože Kozmus. Dejal je, da v njihovem podjetju čakajo na razplet stečajnega postopka. Majda Jaki računa, da bo s prodajo Aerodroma Maribor iztržila toliko, da bo stečajna masa dovolj velika za vsaj delno poplačilo upnikov. Terjatve posameznih delavcev znašajo od nekaj 100.000 tolarjev do več kot osem milijonov tolarjev. Predsednik Sindikata delavcev prometa in zvez na Aerodromu Maribor Božo Doberšek je po naroku izrazil zadovoljstvo, da je stečajna upraviteljica priznala upravičene terjatve delavcev. Izrazil je upanje, da bo stečajni upraviteljici uspelo odpreti mariborsko letališče, podjetje Aerodrom Maribor pa prodati dobremu strateškemu partnerju. Doberšek tudi upa, da bo iz stečajne mase mogoče poplačati delavske terjatve. Delavci so se namreč vrsto let odrekli svojim pravicam in tako letališče ohranjali pri življenju.

T. K.

Terme Maribor želijo ohraniti čim več delovnih mest

V mariborskih Termah, ki dajejo delo in kruh 440 delavcem, so pred dnevi ob hotelu Habakuk začeli graditi nov kongresni center. Z njim in še nekaterimi novimi programi želijo v Termah nadomestiti izpad dohodka, do katerega bo prej kot slej prišlo zaradi ukinitve prostocarinskih prodajal. Kljub uvedbi novih programov pa bodo Terme ob ukinitvi prostocarinskih prodajal prisiljene odpustiti manjše število trajno presežnih delavcev, čeprav si bodo v vodstvu podjetja prizadevali, da bi jih čim več prekvalificirali in zaposlili na drugih delovnih mestih. Direktorica Term

Alenka Iskra je pred kratkim zagotovila, da bodo problem trajno presežnih delavcev reševali z mehkimimi metodami, tako da se ne bo nihče znašel v socialni stiski.

Kongresni center, ki so ga že začeli graditi, bo sodobno opremljen in primeren za organizacijo najzahtevnejših mednarodnih kongresov. V centru Maribora ob hotelu Piramida pa Terme načrtujejo gradnjo parkirno-poslovne hiše, v kateri bo lahko hkrati parkiralo 400 avtomobilov. Za predvidene investicije imajo v Termah na voljo nekaj lastnih sredstev, del si jih bodo zagotovili s krediti. Ra-

čunajo tudi na pomoč države iz naslova sredstev za prestrukturiranje podjetij po ukinitvi prostocarinskih prodajal.

Lansko leto so Terme Maribor po besedah direktorice Alenke Iskra zaključile uspešno, saj so se prihodki iz naslova prenočitev povečali za 30 odstotkov, prihodki iz gostinskih storitev prav tako za 30 odstotkov, prihodki od medicinskih storitev pa celo za 116 odstotkov. V prvih mesecih letošnjega leta so bili rezultati poslovanja nekoliko manj ugodni, zlasti zaradi mile zime. Vendar pa v Termah upajo, da bodo z novimi investicijami družbi zagotovili stabilen razvoj.

T. K.

če bi ji uspelo zbrati "polno" pokojninsko dobo. Ženske, ki imajo letos 35 let "polne" pokojninske dobe, se namreč lahko upokojijo stare 53 let in 8 mesecev. Če pa so matere s tremi otroki, se lahko na ta račun upokojijo že stare 53 let 3 mesece in 15 dni. Ne verjamem, da bo delavci uspeli že letos zbrati 35 let pokojninske dobe. Če bi dokupila tudi čas, ko je bila prijavljena na zavodu za zaposlovanje, bi namreč maja letos imela skupaj zgolj 29 let 1 mesec in 7 dni pokojninske dobe (to je seštevek njene delovne dobe, priznane posebne dobe in dokupljene dobe).

Do "polne" pokojninske dobe bi ji torej

manjkalo še kar 6 let. Za ženske, ki imajo tako kot ona od 20 do 34,5 leta pokojninske dobe ("nepolna" pokojninska doba), pa velja precej višja najnižja možna upokojitvena starost. Letos je ta 58 let in 8 mesecev. Za matere s tremi otroki pa je letos možna najnižja upokojitvena starost 58 let 3 mesece in 15 dni. Zaradi pokojninske reforme se bo ta najnižja možna upokojitvena starost vsako leto še nekoliko povišala. Žal manjkajoče starosti ni mogoče dokupiti. Zato se bo delavka lahko starostno upokojila šele leta 2007. Tega leta bo za ženske z "nepolno" pokojninsko dobo veljala splošna upokojitvena starost 60 let in

8 mesecev. Na račun treh otrok se bo njej lahko znižala za 18 mesecev, na 59 let in 2 meseca. Toliko pa bo delavka stara 3. 11. 2007. Takrat se bo lahko starostno upokojila.

Na ta dan se bo lahko upokojila z nakupom pokojninske dobe za čas prijave na zavodu za zaposlovanje ali brez dokupa. Zato ta ni nujen. Dokup lahko na podlagi dokazil uredi na območni enoti zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Za vsak mesec dokupljene dobe se trenutno plača prispevek v višini 28.001,10 tolarja. To vsoto je treba množiti s toliko meseci, kolikor jih namerava kupiti. Eno leto torej trenutno stane 336.013,20 tolarja.

Varnost in zdravje pri delu

Tudi predstavniki delavcev imajo veliko odgovornost

Čez mesec dni, natančneje 28. julija, poteče dveletni rok, do katerega mora na podlagi zakona o varnosti in zdravju pri delu vsak delodajalec sprejeti izjavo o varnosti z oceno tveganja. Izjava o varnosti je nov instrument za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Je orodje, s katerim naj delodajalec vzpostavi trajen in učinkovit sistem varnega in zdravega dela.

Po 28. juliju bo pri vseh delodajalcih (družbe, zavodi, samostojni podjetniki, kmetje ...) začel veljati nov sistem skrbi za varnost in zdravje pri delu. Njegov namen ni le preprečevati poškodb pri delu, ampak zlasti še vse bolj pogoste zdravstvene okvare. Cilj je delavcu zagotoviti delovno zmožnost vso delovno dobo. Varnost postaja vedno bolj pomembna tudi zaradi podaljševanja delovne dobe in starostne meje za upokojitev. Posebno skrb za zaposlenega pa narekujejo tudi ekonomske potrebe: zmanjševanje stroškov dela in povečevanje konkurenčnosti.

V območni organizaciji ZSSS Domžale smo pripravam na vključevanje sindikatov in svetov delavcev za pripravo novega sistema varnosti in zdravja pri delu namenili veliko pozornosti. Po sprejemu zakona o varnosti in zdravju smo organizirali več seminarjev za vodstva sindikatov in svetov delavcev ter sodelovali v postopkih za izvolitev delavskih zaupnikov. V začetku junija letos smo organizirali posvetovanje sindikalnih zaupnikov in predsednikov svetov delavcev, na katerem smo obravnavali konkretne načine soupravljanja na področju varnosti in zdravja pri delu.

Na tem seminarju je sodeloval tudi **Janko Gorjanc**, varnostni inženir v Savi Tires, ki je predstavil vključevanje delavskih predstavnikov v postavljanje novega sistema varnosti in zdravja pri delu.

Gorjanc je najprej izpostavil odgovornost za vključevanje delavskih predstavnikov, ki je jasno določena v zakonu o varnosti in zdravju pri delu in v zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Odveč je strah delodajalcev pred delavsko participacijo, saj imajo delavski predstavniki delovne izkušnje, poznajo delo, predvsem pa na lastni koži občutijo tveganja za poškodbe in zdravstvene okvare. Zato jih je modro (po zakonodaji pa obvezno) vključiti v reševanje problematike na področju varnosti in zdravja pri delu. In konec koncev delavski predstavniki so neposredni potrošniki varstva in zdravja pri delu. Zato imajo vso pravico vprašati, vprašati in še enkrat vprašati in tudi predlagati, pa tudi zahtevati. Gor-

janc iz osebnih izkušenj vidi v delavskih predstavnikih korektno in strokovno sogovornike, ki stalno bedijo nad problematiko varnosti in zdravja pri delu.

Zelo pomembno je, da se v podjetju vzpostavi sistem sprotnega in sistematičnega internega komuniciranja in obveščanja – soupravljanja na področju varnosti in zdravja pri delu.

- Delavski predstavniki bi morali biti vključeni v redne oblike delovanja podjetja na področju varnosti in zdravja pri delu.
- Delavski predstavniki bi morali biti člani tima, ki ocenjuje tveganja na delovnih mestih. Svet delavcev in sindikat naj bi k programu varnostnih ukrepov v zvezi z oceno tveganja podala svoje mnenje. Predsednik sveta delavcev je tudi sopodpisnik izjave o varnosti.
- Delavski predstavniki bi morali biti vključeni v ekipe, ki mesečno, v vsaki delovni enoti presoajo:
 - varnost in zdravje pri delu,
 - varnost okolja,
 - požarno varnost,
 - varnost v zvezi z nevarnimi snovmi in
 - zunanje izvajalce nalog na tem področju.
- Delavski predstavniki bi morali biti vabljeni k inšpekcijskim pregledom.
- Delavski predstavniki bi morali biti obveščeni o poškodbah pri delu, kolektivnih nezgodah, nevarnih pojavih, ugotovljenih poklicnih boleznih in o boleznih v zvezi z delom ter o njihovih vzrokih.

Poročila o poškodbah pri delu z varnostnimi ukrepi bi morala biti objavljena na oglasnih deskah kot informacija vsem zaposlenim.

Za učinkovito opravljanje teh nalog pa bi moralo biti delavskim predstavnikom zagotovljeno ustrezno strokovno usposabljanje.

Udeleženci posvetovanja so bili s predstavitvijo načina delovanja na področju varnosti in zdravja pri delu v Savi Tires navdušeni. Zato jih je zanimalo, kako so dosegli tak varnostni sistem. Janko Gorjanc je razložil, da je visoka varnostna raven v podjetju eden od temeljev poslovne politike v Savi. Vse to bi bilo težko izvedljivo, če uprava koncerna ne bi v varnosti in zdravju pri delu pripisovala odločilnega pomena na poti razvoja podjetja. Za to je seveda pridobila soglasje lastnikov. Uprava podjetja je prepričana, da obvladovanje varnosti in zdravja pri delu omogoča obvladovanje drugih poslovnih področij. Zato so naloge varnosti in zdravja pri delu učinkovito razpore-

dili med vso vodstveno strukturo in vzpostavili učinkovite sisteme usposabljanja in sodelovanja z delavci in njihovimi izvoljenimi zaupniki. Zahtevane cilje na področju varnosti in zdravja pri delu določa najvišje vodstvo, v svoje letne načrte vgradi jih morajo vgraditi tudi vodje enot.

Poročilo o varnosti in zdravju pri delu obravnava kolegij direktorjev na mesečnih sestankih, uprava pa vsa-

kega pol leta, ko pregleduje delovne sisteme kakovosti.

Skrb za varnost in zdravje pri delu povečuje raven kulture dela in podpira filozofijo splošne kakovosti poslovanja podjetja. Večata se tudi urejenost, zadovoljstvo pri delu, produktivnost, občutek socialne varnosti, občutek odgovornosti in pripadnosti za poslenih podjetju.

Ob koncu posvetovanja so mnogi izrazili bojazn, da v njihovem podjetju takšnega sistema varnosti ni možno zagotoviti.

Varnost in zdravje pri delu zahtevata veliko naporov tudi od sindikatov in delavskih zaupnikov. Izboljšanje razmer je v veliki meri odvisno od tega, koliko se bodo vsi zavedali svojih odgovornosti.

Justi Arnuš

NAJ SE VE ...

V Prilogi II Pravilnika so določene dopustne ravni hrupa za nemoteno delo pri posameznih vrstah dejavnosti v dB(A)

		splošni hrup na delovnem mestu zaradi drugih proizvodnih virov v okolici delovnega mesta	hrup na delovnem mestu zaradi neproizvodnih virov (ventilacija, klimatizacija, sosedni obrati, hrup prometa ipd.)
1	Najzahtevnejšo mentalno delo.	45	40
2	Pretežno mentalno delo, pri katerem je potrebna velika koncentracija in/ali ustvarjalno mišljenje ali so potrebne daljnoročne odločitve, sejne dvorane, pouk v šolah, zdravniški pregledi in posegi, znanstveno delo, raziskave, razvoj programov, zahtevnejša pisarniška dela, telefonske centrale.	55	45
3	Enostavna pisarniška in njim primerljiva dela, prodaja, zahtevna montaža in njej primerljiva pretežno fizična dela, zahtevno krmiljenje sistemov.	65	55
4	Manj zahtevno krmiljenje sistemov, manj zahtevna fizična dela, ki zahtevajo zbranost in pazljivost in njim podobna dela.	70	60
5	Pretežno rutinska fizična dela, ki zahtevajo slušno spremljanje okolja.	80	75
6	Noseče ženske	80	55

Vir: Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu (Uradni list RS, št. 7/2001), ki velja od 16. 2. 2001 in katerega zahteve morajo delodajalci izpolniti najkasneje do 16. oktobra 2001. Delodajalci pa morajo najkasneje do 31. 12. 2005 od drugih razmejiti delovna mesta, na katerih dnevna izpostavljenost hrupu presega 90 dB(A) oziroma konična raven 140 dB(C).

ZSSS v Črnomlju ima nove poslovne prostore

Območna organizacija ZSSS Dolenjske in Bele krajine je prejšnji teden odprla nove prostore svoje sindikalne pisarne v Črnomlju. V Trgovsko-poslovnem centru na Zadružni 33 jih je odprl predsednik ZSSS Dušan Semolič. Otvoritev so se udeležili tudi Alojz Terbuc, predsednik SKVNS, Drago Gajzer, podpredsednik SKEI, Jože Stegne, direktor Delavske hranilnice, predstavniki samostojnih sindikatov iz Karlovca ...

Jožef Kočevar, šef nove pisarne, se je v pozdravnem govoru zahvalil vsem, ki so pomagali pri gradnji. Na prvo mesto je postavil gradbeno podjetje Begrad Črnomelj in predsednika sindikata v tem podjetju Petra Raztresena. Posebej se je zahvalil tudi Delavski hranilnici in

njenemu direktorju, podjetjema Danfoss in Iskra Semič. Jože Miklič, sekretar območne organizacije, pa je svojem nagovoru dejal:

Ko sta se pred letom dni združili območni organizaciji Dolenjske in Bele krajine, sta si za cilj postavili povečanje moči in izboljšanje storitev članstvu. Prav nudenje pomoči v pisarnah v Metliki, Črnomlju, Trebnjem in Novem mestu je največja konkurenčna prednost ZSSS na tem območju. Novi prostori pisarne v Črnomlju merijo skoraj 50 m², zanje je bilo skupaj z opremo treba odšteti 13,5 milijona tolarjev. Polovico so imeli lastnih sredstev.

Namesto v najetih prostorih bo pisarna ZSSS v Črnomlju delovala v novih lepih prostorih. Z

najsodobnejšimi zvezami bo povezana s pisarno na sedežu območja in centralo ZSSS v Ljubljani. Pomoč članstvu bo zato lahko še kakovostnejša in bolj ažurna. Prednost območne organizacije je tudi lasten sklad za pomoč članstvu, iz katerega ogroženi prejemajo denarno pomoč.

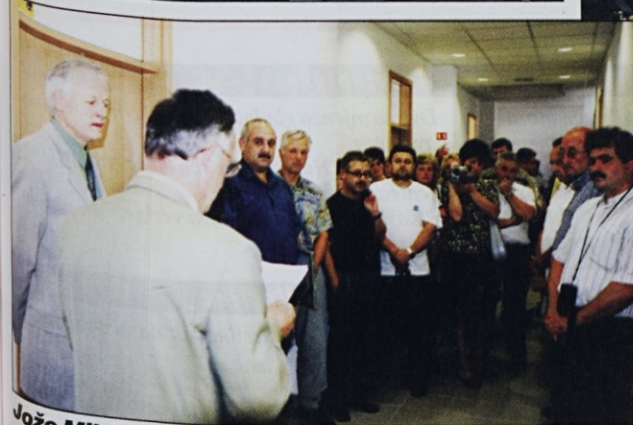
Sedaj ko se država intenzivno pripravlja za vstop v Evropsko unijo, bi vlada in delodajalci morali spoznati, da se dobiček ustvarja z delom, znanjem in kapitalom. Največja varovalka demokracije je vladavina prava. Ta je potrebna tudi zato, da bi lahko sindikati delovali v normalnih razmerah. Dušan Semolič je bil, preden je s ključem odprl vrata novih prostorov, kot je sam povedal, kar malce v zadregi. Običajno ga vabijo na proteste in reševati probleme, tokrat je bil dogodek prijeten in je treba zanj izbrati druge besede. Jožefu in njegovim sodelavcem je zaželel, da jim v novih prostorih ne bi bilo treba preveč delati. To je seveda mogoče le, če bi delavci imeli manj problemov.

F. K.



Jožef Kočevar pozdravlja Dušana Semoliča, med njima Jože Miklič.

V kulturnem programu so sodelovali Drašički voščači.



Jože Miklič je povedal, da je bilo treba za nove prostore zbrati kar precej denarja.



Za pogostitev je poskrbel Janez Matkovič.

Po otvoritvi je bilo v Podzemlju še družabno srečanje, na katerem je za razpoložanje skrbel zlasti Peter Raztresen.

Na družabnem srečanju so podelili tudi pokale zmagovalcem belokranjskih športnih iger, Največ so jih prejeli delavci Danfossa.



Otvoritev so se udeležili tudi že upokojeni nekdanji črnomaljski sindikalisti.



Humoreska

"Fantje, ali ste slišali, kakšno sodbo je izrekel eden od sodnikov v Tek-sasu v Ameriki?" je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi povprašal rezkar Vili. "Štirinajst moških, ki so se nasilno obnašali do ženske, bo moralo na dvorišče pred svojo hišo namestiti table z napisom: "Pozor! V tej hiši prebiva registriran spolni nasilnež!" In to na svoje stroške!"

"Uf, uf!" je vzkliknil skladiščnik Rudi. "Ti fantje pa bodo magnet za ženske!"

"Rudi, pazi, kaj govoriš, sicer jih boš dobil s kahalnico po glavi," je vzklopela kuharica Špela. "Če misliš, da so ženskam všeč nasilni moški, se krepko motiš!"

"No, no, Špela," se je zarežal Rudi. "Lepo pa je že, če te moški na pravem mestu prime malce bolj po moško in ne tako kot kakšna mevža, ali ne?"

"Rudi, pazi, kaj govoriš!" je ponovno povzdignila glas Špela. "Če boš še naprej na ta način vrtel jezik, te bomo ženske obtožile spolnega nadlegovanja. Potem boš moral pred svojo hišo namestiti tablo z napisom: "Tukaj prebiva pohotnež, ki nadleguje ženske!" In to na svoje stroške!"

"Joj, Špela, ne želi si tega, da bi moral pri nas vsakdo na tablo pred hišo napisati, kje in kdaj ga je že kaj polomil," se je v pogovor vključil strugar Lojze. "Ali si predstavljate, kako bi izgledala ta deželica na južni strani Alp, če bi moral vsakdo svoje grehe napisati na tablo pred hišo?"

"Lojze, ne govori!" se je prijel za glavo mizar Tone. "Če bi pri nas tako kot v Ameriki uzakonili, da mora vsakdo svoje grehe razgaliti na tabli pred hišo, bi se izkazalo, da imajo nekateri za to premajhna dvorišča."

"Pomislite, kako lepo bi bilo videti, če bi pred novo palačo Gospodarske zbornice v Ljubljani stale table z napisi: "To palačo smo si menedžerji postavili z denarjem slovenskih delavcev v času najhujše gospodarske krize v Sloveniji in v obdobju, ko so delavci prejeli najnižje plače!" Ali ne bi bilo to zabavno?"

"Gospodarska zbornica bi lahko pred svojo palačo namestila še veliko drugih tabel," je dejal kurir Peter. "Na njih bi moralo pisati: "Tukaj uradujejo izkoriščevalci poštenih delavcev!"; "Mi smo krivi, da imajo v Sloveniji menedžerji astronomske, delavci pa mizerne plače!"

"Ali si predstavljate, kaj bi šele pisalo na tablah, ki bi bile pred poslopjem slovenskega parlamenta?" se je zarežal Rudi. "Parkirišče pred parlamentom bi bilo premajhno, da bi nanj namestili vse table z grehi naših poslancev!"

"Na največji tabli bi moralo pisati: "Tukaj služujemo izvoljeni predstavniki ljudstva, ki smo si v času najhujše gospodarske krize, ko je večina

na slovenskih delavcev prejela mizerne plače, izposlovali visoke plače in odlično poskrbeli zase!" Pa še kaj bi se dalo dodati," je dejal Lojze.

"Zakaj se ozirate samo po vrhovih," je pripomnila Sonja iz računovodstva. "Raje pogledite malo okoli sebe. Kaj bi morala napisati na tablo pred svojo hišo naš direktor in direktor komerciale? O tem pa ne upa nihče nič reči, ali ne?"

"Sonja, to si zapomni: vedno je lažje šimfati oblast in vlado kot svojo ga šefa!" je dejal Rudi. "Nikar pa ne misli, da nas za to mizo ni dovolj v hlačah, de ne bi upali povedati vsega, kar si zaslužijo naši šefi. Takole: naš direktor bi moral na tablo pred svojo hišo napisati: "Tukaj prebiva fakin, ki je v postopku privatizacije ogoljufal lastne sodelavce in delavce!" Posebno tablo pa bi moral imeti tudi za to, da bi nanjo napisal vse svoje skoke čez plot!"

"Če smo enakopravni, bi morale enake table pred hišami imeti tudi vse poročene in samske ženske, ki so našemu direktorju pomagale skakati čez plot," se je zakrohotal Lojze. "Potem bi marsikakšen mož čez noč osivel!"

"Le pazi, Lojze, da ne boš ti postal siv, saj imaš deset let mlajšo ženo," ga je zbudila Špela. "Jaz sem za to, da vsakdo najprej pomote pred svojim pragom, potem pa naj začne govoriti o grehah drugih. No, fantje, povejte, kaj bi napisali na sramotilne table pred svoje hiše?"

"Špela, napisal bi, da v mislih grešim, kadar pogledam tvoje boke!" "Nič se ne izmikaj, Rudi!" je odločno dejala Špela. "Jasno in glasno – po moško – povej, kaj bi napisal na sramotilno tablo pred svojo hišo, če bi bilo pri nas tako kot v Ameriki!"

"Špela, veš ti pa si zares postala že malce tečna s temi svojimi sramotilnimi tablami in zgledi iz Amerike," je nejevoljno dejal Rudi. Teh ameriških zgodb nam je dovolj! Pri nas velja drugačna, slovenska kultura."

"Kakšna pa je ta kultura?" je z zanimanjem povprašala praktikantka Suzana.

"Pri nas ni potrebno nikomur postavljati tabel s svojimi grehi pred hišo, ker je naša deželica tako majhna, da tako in tako vsi poznamo grehe drugih," je dejala Špela. "V Ameriki je tako, da si vsakdo sam postavi sramotilno tablo pred svojo hišo, da ga opominja na njegove slabosti in mu jih pomaga odpravljati. Drugi teh tabel sploh ne opazijo in se nanje požvižgajo. Pri nas pa vsi poznamo grehe drugih, samo na lastne radi pozabljam. Zato pravzaprav postavljamo sramotilne table pred hiše eden drugemu. Vendar pa so te table, ki stojijo pred našimi hišami, čudežne, saj so našim očem nevidne, odlično pa jih vidijo vsi drugi!"

Iz dnevnika delavca Jožeta

Čudežne table

Strup

"Gospod doktor, kaj pa je mojemu možu?"
"Gospa, vse kaže, da je zastrupljen z alkoholom!"
"Barabe! Le kdo mu je v vino stresel strup?"

Prismojena pečenka

"Grozno, pečenka se mi je prismojila," je kuhar zaskrbljeno dejal šefu strežbe.
"Nič hudega! Rekli bomo, da je pripravljena na ciganski način, in jo malce podražili!"

Povabilo

"Gospodična, vas lahko povabim k sebi domov na kavico?"
"Ne, hvala! Seksat bi šla z veseljem, kave pa ob tako pozni uri žal ne pijem več!"

Dopust

"Kje si preživel dopust?"
"Pri sorodnikih."
"Si se imel lepo?"
"To ravno ne, bilo pa je zastonj!"

Pojasnilo

"Zakaj nič ne piješ?"
"Ah, če preveč spijem, se mi vlije kri iz nosa!"
"Razumem: tudi jaz sem imel svoj čas takšno ženo!"

Miška

"Najraje bi se spremenil v miško," reče možakar, ko se okajen vrača iz gostilne domov.
"Zakaj?"
"Da bi se me žena bala!"

Višja matematika

"Zakaj toliko računaš?" je dekle na sindikalni zabavi povprašal sodelavec. "Dovolj dobro postavo imaš, da ti ni treba kar naprej seštevati kalorij."
"Saj ne preštevam kalorij!"
"Tudi tega, koliko bo vse skupaj stalo, ti danes ni treba računati, saj zakusko in pijačo plača sindikat!"
"Pa saj ne računam, koliko denarja bom porabila."
"Kaj hudiča pa potem kar naprej računaš?"
"Kdaj imam plodne in kdaj neplodne dneve."

Presta

"Ne vem, kaj je z mano. Kar naprej sem lačen. Odslej bom jedel samo še preste!"
"Zakaj?"
"Ker me samo še preste nasitijo."
"Tega pa skoraj ne morem verjeti."
"Poslušaj. Včeraj zvečer sem pojedel tri večerje, pa nisem bil sit. Zato sem si privoščil še presto. Takoj ko sem jo pojedel, nisem bil več lačen!"

Arestantska

Dva kaznjenca gledata skozi ozko lino, kako netaletava sneg.
Prvi reče: "Hudič, zvečer bo na cestah spet huda poledica."
"Kaj se sekiraš, saj imava verige," ga potolaži kamerad.

Pametna odločitev

"Žena, raje se ustrelim, kot da bi te moral še prenašati!"
"Jaz tudi!"
"Res? Samo povej mi, kdaj se boš, ker se po tem jaz ne bi!"

Nesporazum

Po tem ko sta fant in dekle skupaj hodila že deset let, je dekle reklo fantu: "Ali ne bi bil že čas, da se poročiva?"
"Tudi sam sem že razmišljal o tem. Samo kje si bova našla partnerja, ko pa sva že toliko stara?"

Varčnost

"S tisto simpatično sosedo sva začela varčevati s kurjavo!"
"Kako?"
"Preprosto! Zdaj spiva skupaj, da nama ni treba obgrevati dveh spalnic!"

Pohod po pravico h Kralju Matjažu

Na Peci nas je bilo kar 30

Čeprav je bilo veliko tistih, ki niso napovedali dobre udeležbe, tudi vremenska napoved ni bila najbolj spodbudna, se nas je v soboto zjutraj v Mežici zbralo 30 udeležencev pohoda po pravico h Kralju Matjažu. Organizatorju Lojzu Rašku, sekretarju območne organizacije ZSSS, so se zato razširile oči že zjutraj in ne šele po vzponu, ki smo ga vsi zmogli. Najmlajši je imel le 10 let, najstarejša pa nam je zaupala, da jih je že bilo 70.

V koloni smo se odpeljali do parkirišča pod Domom na Peci, odkoder je do koč le kakšnih 45 minut. To smo zlahka zmogli. Ker so nekateri, bilo jih je kar šest, prišli iz Bele krajine in Dolenjske, so odprli svoje težke nahrbtnike in na mizah je bilo mogoče videti vse, tudi sveže pečena odojka.

Po okrepčilu smo se razdelili v dve skupini. Prvo, ki je na vrh šla po zelo zahtevni zavarovani poti, je vodil Vinko Permanšek, planinec iz podjetja Johnsons Controls, drugo, šla je malo naokoli, pa je vodil Franc, gorski reševalec iz Mežice.

“Ta strma pot”, uporabljali smo tudi jeklene, nas je v manj kot poldrugi uri pripeljala

na vrh. Tam so se nam pridružili tudi tisti, ki so šli po manj zahtevni poti. Belokranjci so na vrh prišli kar ob zvokih ustne harmonike Jožefa Kočevarja. Na vrhu smo v prijetnem sončnem vremenu zapeli tudi skupaj. Na vrsto so spet prišli nahrbtniki in čutarice vseh vrst. Največ zanimanja je bilo za borovničjevo žganje, prispevek organizatorja pohoda.

Po ogledovanju rožic, še posebej so izstopale rdeče murke in rumeni kosmatinci ter različne drobne cvetke, smo se vrnili do koč. Tu so se okrepčali tisti, ki so se zjutraj postili.

Čas je kar hitro minil in odpravili smo se na še zadnji cilj, v votlino h Kralju Matjažu. Ker je bilo zanimanja za to res veliko, je mogoče sklepati, da je na naših sodiščih še vedno težko priti do pravice in najo zelo dolgo čakati.

Lojz nas je za zaključek povabil še na kmečki turizem k Rehtu pri mejnem prehodu. Šele tukaj se je večina popolnoma sprostila. Skupaj

smo zapeli več domačih pesmi, čemur so dali ton Janez Matkovič, Jožef Kočevar in Slave Komše. K temu nas je spodbujal tudi domačin na diatonični harmoniki. Marjan mu je želel konkurirati, vendar v hiši niso imeli podobnega klavirskega instrumenta.

Na mizo je Lojz naročil domači narezek, skuto, salamo, šunko, dal je tudi za pijačo. Hvala mu za prijeten dan in vse drugo! Drugo leto, je obljubil, bomo šli na drugo goro.

F. K.



Belokranjci so prvi odprli nahrbtnike.



Na zbornem mestu v Mežici nas je organizator opremil tudi z majicami z napisom pohoda in rdečimi kapami ZSSS.

Lojz je tudi šel po “ta strmi”.



Večina si je pred vzponom privoščila le kaviče in čajčke.

Na vrhu Peci na višini 2126 metrov so udeleženci doživeli tudi planinski krst.





Nova Delavska enotnost

				IZLET NA JUG ZDA				FINO GLAJENJE POD VRSINE, DA BO GLADKA	IVAN BUNIN	DELANJE CRT	SRBSKO MOSKO IME
				NAGRADNA KRIŽANKA št. 25	PTIČJA KRMA PLANINA	LESENO OGRODJE PRI SITU	PTIČJA KRMA				
				ŠALJIV IZRAZ ZA NOGOMET							
				STARO GR. NOVEC, OBOLOŠ					TANTAL		
				RAZPOSAJEN FANT					ČRNO VINO NA PELJESCU		
				1						PRITOK RENA V SVICI	
				EVROPSKI VELETOK	JUŽNI SADEŽ	2					
				PREDMET ZA OBTEŽITEV							
				RAZVALINA			RUDOLF NUREJEV	PEVKA RUPEL			
				LETNI POSEK			AMER. KOMANDOS	DEP V VZH. FRANCIJI			
				LJUDSKO: NEMARNOST			PRIPRAVA ZA ORANJE			DRUŽINA ITAL. GRADITELJEV GODAL	
				MOZOLJAVOST	CEVKA PO KATERI TEČE KRI			SESTRIN SIN		ELEMENT HOJE	
				VELIK GORSKI VRH				BODEČA RASTLINA			
				IVAN CANKAR	ILOVICA			GROBA, TEŽKA TKANINA ZA PLAŠČE	MOLIBDEN		
				MANJŠE NASELJE					MEDMET OPOZORILA ZA TIHO		
				PROIZVODNOST					DVOJICA		
				ESKOMPT							
				PRODAJALNA RIB			PAPEŽEVA KRONA	ZBIRKA ST. PERZ. MIT. SPISOV			
							MESTO S. OD PESCARRE				
				ITAL. FILMSKA IGRALKA MIRANDA	PISATELJ FLEMING						
				RJMSKA ŠTIRI		STROKOV. ZA STATISTIKO					
					PREOSTALI DEL						
				ANTON OCVRK		IVAN TAVČAR		DUŠAN KVEDER		PETER OVSEC	
				KIPARJEVO DELO		KAR KOMU KAJ OTEŽUJE		PRIPRAVA ZA VREGO KONJA		PREBI-VALEC SLOV.-HRV. POLOTOKA	
					NEMŠKI NOBEL. ZA FIZ. 1919					ŠKOTSKA PLEMISKA RODOVINA	
					SLOV. SLIKAR			ORIS			
				LEVITEV, LEV				ZALE-TIŠČE			
				TERMIN	SKRIVNOST						
				4			ŠAHOVSKA ZMAGA			TOMAŽ URŠIČ	
							DEL GOBE			ATA	
				KARENINA			PLES RADON		NEKDANJA TALISOVA ORANZADA		
				ŽIVAL, KI NIMA VRETCENICE HRBTENICE					NINO ROBIČ		
				SREDNEMSKA RASTLINA				REKA V SREDNJI ANGLIJI			

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 25 (28. 6. 2001):

- 1:
- 2:
- 3:
- 4:

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljena na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točnega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do ponedeljka, 9. julija 2001.

Pravilna rešitev gesel iz 23. letošnje številke Nove Delavske enotnosti: 1. PORTOROŽ, 2. IZOLA, 3. PIRAN, 4. KOPER. Nagrado 5000 tolarjev prejme Albina Markovič, V brezov log 43, 8000 Novo mesto.